

Onderwerp Stand van zaken Integratie & Emancipatie

Steller L Rozema

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 95 Bijlage(n) 4

Ons kenmerk OS 13.3909302

Datum **17 OKT 2013** Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In de raadsvergadering van 27 juni 2012 heeft uw raad de motie Integratie & Emancipatie aangenomen (kenmerk GR 12.3167512). In deze motie vraagt uw raad ons om tweejaarlijks de stand en ontwikkeling van de integratie en emancipatie in de stad Groningen te onderzoeken. Ook vraagt u om de uitkomsten hiervan in 2013 aan de raad voor te leggen bij de behandeling van het integratie- en emancipatiebeleid.

Deze brief gaat nader in op de stand van zaken van de integratie en de emancipatie in de stad en geeft tevens aan hoe wij beide beleidsterreinen de komende vier jaar willen vormgeven. Graag vernemen wij hoe uw raad onze voorstellen waardeert.

Gezien de grote overeenkomsten tussen emancipatie en integratie en om dubbelingen te voorkomen hebben wij ervoor gekozen beide beleidsterreinen tegelijk in deze brief te behandelen.

Om de deelname van etnisch culturele groepen aan de samenleving de komende jaren te stimuleren hebben wij besloten niet te bezuinigen op het beschikbare budget voor de organisaties van en voor minderheden en hun activiteiten aanbod.

Homo-emancipatiebeleid

Een evaluatie van het LGBT-beleid (homo-emancipatie) kunt u rond het voorjaar 2015 tegemoet zien. Wij hebben uw raad in 2008 schriftelijk geïnformeerd (raadsbrief met kenmerk OS 08.1596494) over ons besluit om het homo-emancipatiebeleid los van het algemeen emancipatiebeleid te ontwikkelen. Met name omdat de doelstellingen van beide beleidsterreinen niet met elkaar overeenkwamen. Binnen het algemene emancipatiebeleid staat

de zelfredzaamheid centraal terwijl bij het LGBT-beleid het vergroten van zichtbaarheid en sociale acceptatie kernwaarden zijn.

Integratie

Met het vaststellen van de integratienota Nu Ritsen! in 2007 heeft uw raad de keuze gemaakt om integratiebeleid voortaan in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren. Hiermee maakt de gemeente al deze sectoren medeverantwoordelijk voor het bevorderen van de zelfredzaamheid van etnisch culturele groepen. De keuze hiervoor werd mede ingegeven door de beheersbare integratieproblematiek en de in omvang kleine groepen minderheden in de stad.

Dit beleid is de afgelopen jaren succesvol gebleken. Alle onderdelen van het integratiebeleid zijn of staan op het punt te worden ondergebracht bij bestaande beleidsterreinen. Dit betekent niet dat er geen aandacht meer is voor integratie, maar dat het integratiebeleid nu onderdeel uitmaakt van regulier beleid. Zo behoren de zelforganisaties van en voor minderheden, vanuit het integratie-inclusief denken, thuis bij het vrijwilligerswerkbeleid en de uitvoering van de Dag van de Dialoog bij het wijkwelzijnsbeleid.

Dit geldt ook voor de specifieke doelgroepen in de stad, waarvoor extra inzet en beleid noodzakelijk en wenselijk is. Onderdelen van het beleidsterrein Caribische Nederlanders zijn al ondergebracht bij het Integraal Jeugdbeleid en de ketenaanpak allochtone vrouwen bij het emancipatiebeleid.

Kwetsbare etnisch culturele groepen

Binnen het integratie-inclusief beleid is en blijft dan ook ruimte voor kwetsbare etnisch culturele groepen. Wij proberen een eventuele aanpak van de vraagstukken rondom deze groepen echter bij voorkeur binnen het reguliere beleid op te pakken. Niet de afkomst van een stadje staat immers centraal, maar zijn of haar vraag of probleem. Mocht op basis van feiten, cijfers en een grondige motivatie blijken dat een vraagstuk alleen via een specifieke aanpak kan worden bediend, dan doen wij dat.

Wij blijven via de rapportage Antilliaanse Nederlanders in Groningen en de Integratiemonitor van het Sociaal Cultureel Planbureau gegevens verzamelen over de maatschappelijke positie van etnische culturele groepen.

Diversiteitsbeleid

Wij houden vast aan de doelstelling van de integratie van etnische culturele groepen, verbreden deze doelstelling naar andere bevolkingsgroepen in de stad en bedden deze in alle gemeentelijke beleidssectoren in. Deze benadering is, anders dan het integratiebeleid, veel meer gericht op alle stadjes. Jong en oud, homoseksueel en heteroseksueel, allochtoon en autochtoon, man en vrouw. En waarin het 'anders zijn' normaal is en niet een uitzondering. Deze andere, bredere manier van kijken naar de samenleving is het diversiteitsbeleid. Dat er vooral op gericht is om blijvend en positief aandacht te vragen voor de verschillende groepen stadjes en hun onderscheidende kenmerken.

Wij zien diversiteitsbeleid als een noodzakelijke en logische stap in het voltooiën van de integratie van etnisch culturele groepen. Een stap voorwaarts zelfs, omdat wij in het diversiteitsbeleid veel meer dan voorheen de nadruk leggen op het erkennen, waarderen en vieren van verschillen tussen stadjes. Wij zijn ervan overtuigd dat diversiteit onze stad sterker, creatiever en innovatiever maakt.

Een aantal mensen uit het werkveld heeft de zorg uitgesproken dat er met de komst van diversiteitsbeleid geen plaats meer zou zijn voor etnisch culturele groepen en integratieproblemen. Wij zien dit anders. Wij vinden namelijk dat etnische culturele groepen juist een belangrijke schakel vormen in het diversiteitsbeleid. Met andere woorden, zonder etnische culturele groepen geen diversiteitsbeleid.

Wij willen de kennis en ervaring die wij de afgelopen jaren hebben opgedaan met het integratiebeleid op een goede wijze overdragen en inbedden in regulier beleid. Hierbij spelen het Platform Zelforganisaties Groningen en het Platform Religie en Levensbeschouwing een belangrijke rol. Wij betrekken hen meer en eerder dan voorheen bij beleidsontwikkelingen die de achterban van beide organisaties raakt. Bij het nieuwe diversiteitsbeleid zijn naast de platforms, ook onze uitvoerende instellingen en sleutelfiguren betrokken.

In het voorjaar van 2014 komen wij met een plan van aanpak Diversiteit. Hierin staan maatregelen die wij de komende jaren gaan nemen om ervoor te zorgen dat Groningen een stad blijft van en voor iedereen. Niemand uitgezonderd.

Emancipatie

In de nota emancipatiebeleid 2010-2013 *Kansen bieden, kansen pakken* uit 2010 staat de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt centraal. Het doel van deze aanpak is het verkrijgen en verhogen van de zelfredzaamheid van Stadjes, vrouwen én mannen, om zo een volgende stap in de keten te kunnen maken. Dit kan bijvoorbeeld door na het afronden van een taalcursus door te stromen naar het vrijwilligerswerk. Naast een actieve deelname aan de samenleving wordt hierbij ook de beheersing van de Nederlandse taal versterkt.

Het onderzoek *Ketenaanpak in kaart* van de werkgroep Onderzoek en Inventarisatie van het project Oktaav (zie ook bijlage 3) wijst uit dat de ketenaanpak succesvol is. Dit is ook de conclusie die wij op basis van de jaarlijkse gesprekken met onze belangrijkste ketenpartners Stichting Maatschappelijk Juridische Dienstverlening (MJD) en Multicultureel Vrouwen centrum Jasmijn hebben getrokken. Deze conclusie is onder meer gebaseerd op de jaarlijkse gesprekken over de Programma's van Eisen en de inhoudelijke verslagen van beide instellingen.

Ketenaanpak

De ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt heeft in de beleidsperiode 2010-2013 geleid tot meer en betere samenwerking tussen de ketenpartners. Dit kwam tot uiting door een adequate doorverwijzing van vrouwen naar passend vrijwilligerswerk en/of deelname aan activiteiten in de eigen wijk.

Via diverse projecten zoals Eigen Kracht en Duizend en één Kracht hebben nieuwe doelgroepen de weg naar de ketenpartners gevonden. Hierbij kunt u niet alleen denken aan laagopgeleide- en allochtone vrouwen, maar ook aan hoogopgeleide vrouwen die ondersteuning nodig hebben bij het vinden van passend vrijwilligerswerk of een betaalde baan. Een groeiend aantal vrouwen heeft via de ketenaanpak een eigen netwerk op kunnen bouwen, waardoor hun sociale, economische, educatieve en culturele zelfredzaamheid is toegenomen.

Het eerder genoemde onderzoek *Ketenaanpak in kaart* versterkt dit beeld. Het rapport concludeert dat de ketenaanpak vooral succesvol is door de:

- langdurige samenwerking tussen de ketenpartners;
- korte communicatielijnen;
- kruisbestuiving tussen kennis en expertise in de keten;
- het aanbieden van activiteit gebonden kinderopvang;
- inzet van vrijwilligers.

Punten van aandacht uit dit onderzoek waren dat de keten wel erg afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers en dat een structurele financiële ondersteuning van activiteiten veelal ontbreekt. Ook hebben instellingen baat bij het hanteren van gelijke doelen voor de verschillende beleidsonderdelen van de gemeente. Dit is echter niet altijd het geval en dit kan leiden tot frustratie en kwaliteitsverlies binnen de samenwerkingsketen.

Financiering

De afgelopen jaren hebben wij als gemeente vooral de aanbevelingen over de structurele financiering en de verschillende beleidsdoelen per gemeentelijk onderdeel ter harte genomen. Dit heeft onder meer geleid tot een emancipatienota die voor een periode van vier jaar is vastgesteld, zodat wij de keten in ieder geval enige financiële continuïteit bieden. Bovendien kunnen wij op deze wijze de afstemming tussen de gemeentelijke beleidsdoelen voor deze periode garanderen. Dit betekent ook dat wij het emancipatiebeleid in samenhang met bijvoorbeeld het participatie- en integratiebeleid en de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben ontwikkeld. Hierdoor streven wij op al deze gemeentelijke terreinen dezelfde heldere en eenduidige doelen na.

Conclusie

Wij zien op dit moment geen aanleiding om het beleid uit de emancipatienota *Kansen bieden, kansen pakken* uit 2010 ingrijpend te wijzigen. Het ingezette beleid biedt onze uitvoerende instellingen voldoende houvast en richting om het emancipatieproces van Stadgers ook de komende jaren voort te kunnen zetten. Onze unieke ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt zorgt voor voldoende borging, ook financieel, van het emancipatiebeleid en laat ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en het oppakken van acute problematiek.

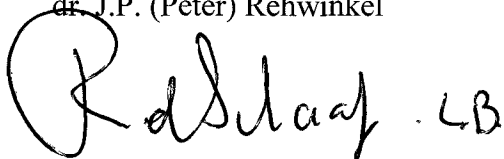
Wij komen binnenkort dan ook met een voorstel aan uw raad om de ingezette maatregelen en de daarbij behorende financiering de komende vier jaar voort te zetten.

Wij hebben onze ketenpartners toegezegd binnen onze mogelijkheden te willen meewerken aan het aanvragen van bijdragen vanuit fondsen, subsidieregelingen en actieplannen van andere overheden en organisaties.

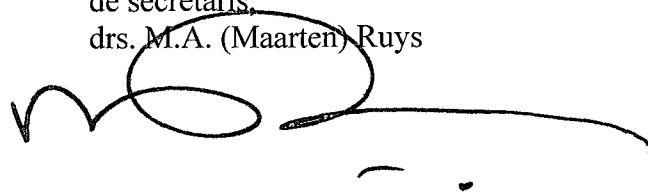
De bijlagen 1 en 2 bevatten een uitgebreide beschrijving van de inhoud en de resultaten van respectievelijk het integratiebeleid uit de nota *Nu Ritsen!* en het emancipatiebeleid uit de nota *Kansen bieden, kansen pakken*. In bijlage 3 is het onderzoeksrapport van het project *Oktaav, Ketenaanpak in kaart* opgenomen. Bijlage 4 bevat de reactie van een aantal besturen van zelforganisaties op ons voornemen om diversiteitsbeleid te gaan voeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

Handwritten signature of dr. J.P. (Peter) Rehwinkel, consisting of a large, stylized 'P' followed by 'Rehwinkel' and a small 'LB' at the end.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Handwritten signature of drs. M.A. (Maarten) Ruys, featuring a large, circular flourish followed by a long horizontal line.

Stand van zaken Integratie

Met het vaststellen van de integratienota Nu Ritsen! in 2007 heeft uw raad de keuze gemaakt om integratiebeleid voortaan in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren en daarmee al deze sectoren medeverantwoordelijk te maken voor het bevorderen van de zelfredzaamheid van etnisch culturele groepen in de stad Groningen. De keuze voor dit zogenaamde integratie-inclusief denken werd mede ingegeven door de beheersbare integratieproblematiek en de in omvang kleine groepen minderheden in de stad.

Inclusief denken

Integratie-inclusief denken houdt onder meer in dat onze voorzieningen moeten zijn ingericht en zich in toenemende mate moeten richten op de groeiende diversiteit van de Groningse bevolking. Alle Stadgers, ongeacht etniciteit, seksuele gerichtheid, geslacht of beperking, moeten gebruik kunnen maken van het aanbod van laagdrempelige en algemeen toegankelijke lokale voorzieningen. Mocht dit reguliere beleid niet voldoende zijn om bepaalde Stadgers te kunnen bereiken of te bedienen, dan kunnen wij ervoor kiezen om specifieke maatregelen in te zetten.

Doelgroepen

De integratienota Nu Ritsen! onderscheidt drie specifieke doelgroepen, waarvoor extra inzet en beleid noodzakelijke en wenselijk wordt geacht om de integratie van deze groepen te realiseren. Deze groepen zijn:

- Caribische Groningers;
- Allochtone vrouwen;
- Somalische Groningers.

Sinds de invoering van het integratiebeleid uit Nu Ritsen! zijn er stappen gezet om de activiteiten en het beleid voor deze drie specifieke doelgroepen meer inclusief te maken. Zo zijn onderdelen van het beleidsterrein Caribische Nederlanders ondergebracht bij het Integraal Jeugdbeleid. En maakt de Somalische aanpak vanaf 2013 deel uit van het reguliere aanbod culturele minderheden van de MJD. Tot slot is de ketenaanpak taal, participatie arbeidsmarkt voor allochtone vrouwen opgenomen in het emancipatiebeleid.

Maatregelen Nu Ritsen!

Op 31 augustus 2009 informeerden wij uw raad over de Integratie Effectrapportage 2009 (raadsbrief met kenmerk OS 09.1969623). Een van de conclusies uit deze rapportage was dat bijna 90% van de maatregelen uit Nu Ritsen! succesvol is uitgevoerd. Met het uitvoeren van de campagne Stadgers voor Compassie, het positief waarderen van diversiteit, is in 2011 ook de laatste maatregel uit Nu Ritsen! gerealiseerd.

Netwerken rond Integratie

Een van de doelstellingen uit Nu Ritsen! is dat wij in Groningen netwerken willen realiseren waarmee wij blijvend communiceren over integratiebeleid.

Nu Ritsen! benoemt er drie, te weten:

- Het Discriminatie Meldpunt Groningen;
- Zelforganisaties van en voor etnisch culturele groepen;
- De Dag van de Dialoog.

Bijlage 1

Vanuit de inclusie-gedachte kunnen wij deze netwerken zeer goed structureel bij bestaande beleidsterreinen onderbrengen. Zelforganisatie vallen dan onder het vrijwilligerswerkbeleid, het Discriminatie Meldpunt Groningen onder het emancipatiebeleid en de Dag van de Dialoog onder het wijkwelzijnsbeleid. In het geval van het Discriminatie Meldpunt Groningen en de zelforganisaties gaan ook de beschikbare (rijks)middelen mee naar de nieuwe situatie. De Dag van de Dialoog financieren wij vanaf 2013 uit het reguliere activiteitenbudget wijkwelzijn.

Noodzaak specifiek integratiebeleid

Door het meer inclusief maken van onderdelen die voorheen tot het domein van het integratiebeleid behoorden, is er steeds minder noodzaak en behoefte aan apart integratiebeleid met daarin een onderscheid naar doelgroepen. Diversiteit en etnisch culturele groepen zijn een gegeven in de samenleving. Specifiek beleid is niet langer doelgroepenbeleid, maar probleemgericht beleid. De legitimering van een specifieke aanpak moet overtuigend zijn op basis van feiten en cijfers, en bij voorkeur voorzien van een motivatie waarom wij een probleemgroep niet langs de lijnen van algemeen beleid kunnen bedienen.

Minderhedenmonitor

De vraag om cijfers en feiten brengt ons bij de Minderhedenmonitor, die wij in 2006 en 2008 hebben uitgebracht. De Minderhedenmonitor beschrijft die de maatschappelijke positie van etnisch culturele groepen in de stad Groningen. Naast een overzicht van de demografische ontwikkelingen, gaat de monitor ook nader in op de thema's Onderwijs & Inburgering, Arbeidsmarktpositie, Inkomen en Inkomensafhankelijkheid, Zorg en Hulpverlening, Samenwonen in de wijk en Criminaliteit.

Het voordeel van een eigen stedelijke monitor is dat de gegevens op verschillende criteria uitgesplitst kunnen worden. Zoals culturele etniciteit, geslacht en leeftijd. Hierdoor ontstaat een zeer genuanceerd beeld van de situatie. En kunnen wij de cijfers bijvoorbeeld ook direct gebruiken voor het volgen van de voortgang van de ketenaanpak voor allochtone vrouwen en het bestrijden van schooluitval bij leerlingen met een niet-westerse afkomst.

Een nadeel is echter dat een dergelijke monitor relatief duur. De uitvoering ervan kost ongeveer 20 duizend euro. Daar komt bij dat de cijfers waarop de monitor is gebaseerd vaak al redelijk achterhaald zijn. De monitor is hierdoor meer een instrument dat terugkijkt op de situatie van een paar jaar geleden, dan een instrument voor toekomstig beleid.

Dit is dan ook de reden dat wij geen aparte lokale Minderhedenmonitor meer hanteren, maar dat wij aansluiten bij de *Integratiemonitor* van het Sociaal Cultureel Planbureau en de jaarlijkse rapportage *Antilliaanse Nederlanders in Groningen*, uitgevoerd door de Erasmus Universiteit Rotterdam.

De *Integratiemonitor* schetst een algemeen beeld over de positie van niet-westerse migranten in Nederland. Het accent ligt hierbij op onderwijs, arbeid, inkomen, huisvesting, ruimtelijke spreiding en criminaliteit. Deze monitor zegt dus niet direct iets over de situatie in Groningen zelf.

De rapportage *Antilliaanse Nederlanders in Groningen* doet dit wel en geeft inzicht in de positie van de vier grootste groepen migranten in de stad Groningen op het gebied van onderwijs, arbeid en uitkering en criminaliteit. De vier groepen zijn: Caribische-, Surinaamse-, Turkse- en Marokkaanse Nederlanders.

Gezien het beperkte aantal doelgroepen dat in de rapportage *Antilliaanse Nederlanders in Groningen* gehanteerd wordt, achten wij het wenselijk dat ook in bestaande lokale en

Bijlage 1

provinciale monitoren op het gebied van gezondheid, jeugd, arbeidsmarkt, schooluitval en criminaliteit als dat nodig is een onderscheid kan worden gemaakt naar etnische achtergrond.

Tot slot kunnen wij door de Stichting Maatschappelijk Juridische Dienstverlening een tweetal Quick Scans per jaar laten uitvoeren op het gebied van culturele minderheden. Vaak richt een dergelijk kortdurend onderzoek zich op een specifieke en actuele probleemsituatie. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen wij ons bestaande integratiebeleid op onderdelen bijsturen.

Het is en blijft van belang gegevens te verzamelen over de maatschappelijke positie van etnisch culturele groepen.

Succesfactoren integratiebeleid

Een belangrijk aandachtspunt bij het invoeren van integratie-inclusief denken is dat de succesfactoren van het beleid dat wij de afgelopen jaren hebben gevoerd niet verloren mogen gaan. Dit betekent dat de vijf succesfactoren die in Nu Ritsen! staan beschreven ook in de nieuwe situatie nog steeds leidend zullen zijn. De succesfactoren zijn:

- Maatwerk is het motto
- Ontwikkelen van eigen identiteit
- Ketenaanpak: in de breedte gaan
- Wederkerigheid als vanzelfsprekend
- Wijkgericht waar mogelijk

Bovenstaande factoren werden door een groot deel van de deelnemers aan het rondetafelgesprek Integratie, dat wij op 2 mei 2013 hebben georganiseerd, ook als succesfactoren benoemd.

Rondetafelgesprek Integratie

De lijn van het integratie-inclusief denken die met Nu Ritsen! is ingezet hebben wij in een zogenaamd rondetafelgesprek Integratie voorgelegd aan een panel van deskundigen, die vanuit hun professie kennis en ervaring hebben opgedaan met integratievraagstukken. Het rondetafelgesprek heeft op 2 mei 2013 plaatsgevonden.

Diversiteit is een maatschappelijk gegeven. Integratie maakt onderdeel uit van diversiteitbeleid. Diversiteitbeleid is niet vanzelfsprekend. Daar zijn alle burgers verantwoordelijk voor. Het gaat hierbij vooral om meedoen aan de samenleving. Diversiteit benadrukt meer dan integratie de eigenheid, de eigen identiteit en het trots zijn op je afkomst. Er moet binnen het diversiteitbeleid echter wel oog blijven voor Stadgers die niet (geheel) op eigen kracht kunnen deelnemen.

Het beheersen van de Nederlandse taal en een positieve houding ten opzichte van het 'nieuwe' land zijn noodzakelijke voorwaarden om mee te kunnen doen.

Diversiteitbeleid moet ook gericht zijn op het betrekken van Stadgers. Op denkniveau. Gebruik de aanwezige kennis en ervaring. Er is nog een wereld te winnen op het gebied van de interculturele communicatie en de kennis over verschillende culturen in de stad. Tot slot is en blijft het bijhouden van kengetallen noodzakelijk om goed beleid te kunnen maken.

Deze grote lijn dient nog nader uitgewerkt te worden, maar geeft wel de richting aan waarin het toekomstige diversiteitbeleid zich volgens het werkveld moet ontwikkelen. Dit sluit goed aan bij onze visie op toekomstig diversiteitbeleid.

Bijlage 1

Afstemming

Onze voornemens hebben wij voorgelegd aan de deelnemers aan het rondetafelgesprek integratie. De reacties waren overwegend positief. Veel deelnemers gaven aan ook mee te willen denken over de concrete invulling van het diversiteitbeleid.

Ook zijn er een aantal kritiekpunten ingebracht. Deze zijn:

- het hanteren van het begrip diversiteit in plaats van integratie is een stap terug in het integratieproces van niet westerse groepen;
- de kloof tussen niet westerse en westerse Groningers alsook het racisme is toegenomen;
- de emancipatie van niet westerse Groningers is in tegenstelling tot hetgeen de brief suggereert niet voltooid en van wederzijdse integratie is geen sprake;
- uit de brief blijkt dat de rol van de zelforganisaties is uitgespeeld en zijn hun basis- en activiteitsubsidie kunnen vergeten;
- betrek professionals met veel kennis en ervaring met niet-westerse groepen bij de omslag van integratie naar diversiteit.

Onze reactie op de bovenstaande punten is als volgt:

Binnen het diversiteitbeleid blijft ruimte voor integratie, te weten het vergroten van de zelfredzaamheid van niet westerse Groningers. Dit proces vindt indachtig het integratie-inclusief denken echter binnen alle gemeentelijke beleidsterreinen plaats. Wij zien dit zeker niet als een stap terug. Maar als een noodzakelijke en logische stap in de richting van een breder georiënteerd diversiteitbeleid.

Wij stellen vast dat het maatschappelijk debat in Nederland over integratie de afgelopen jaren is verscherpt en dat er weer meer dan voorheen sprake is van wij-zij denken. Een manier van denken waartegen wij ons krachtig verzetten en blijven verzetten. Dit neemt niet weg dat de constatering dat de kloof tussen westerse en niet-westerse Groningers is toegenomen enige nuancering behoeft. Voor sommige niet-westerse groepen is dit inderdaad het geval. Voor andere groepen is de kloof echter verkleind. Wij besteden dan ook extra aandacht aan niet-westerse Groningers die het aantoonbaar moeilijker hebben met bijvoorbeeld het vinden van werk, het afronden van een scholingstraject of het oplossen van de eigen psycho-sociale problemen, waaronder bijvoorbeeld de Somalische en Caribische gemeenschap. Uit de cijfers van het Discriminatie Meldpunt Groningen blijkt niet dat het racisme in Groningen zou zijn toegenomen. De cijfers van de laatste jaren laten een stabiel blijvend aantal meldingen zien. Ook uit het overleg met Politie en Openbaar Ministerie krijgen wij geen signalen dat het racisme zou zijn toegenomen.

De emancipatie en de wederkerigheid van het integratieproces is inderdaad nog niet voltooid. Ook de komende jaren blijven wij inzetten op de emancipatie van mannen en vrouwen. Wij vinden echter dat de wederkerigheid beter tot zijn recht komt in het diversiteitbeleid. Omdat dit juist alle Stadjes aangaat. Niemand uitgezonderd. Activiteiten die de afgelopen jaren hebben bewezen deze wederkerigheid positief te beïnvloeden, zoals de dag van dialoog en de campagne stadjes voor compassie, blijven wij dan ook aanbieden.

De uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014 is en blijft leidend voor de subsidiëring van zelforganisaties. Er is geen sprake van dat de basis- en activiteitsubsidie wegvalt door de invoering van diversiteitbeleid. Dit onderstreept nog eens het belang dat wij hechten aan de rol van de zelforganisaties als het gaat om het versoepelen van de integratie van de achterban,

Bijlage 1

het versterken van de eigen culturele identiteit en het functioneren als netwerkpartner van de gemeente.

Tot slot hebben wij op 20 juni 2013 overleg gevoerd met een zestal vertegenwoordigers van zelforganisaties en het bestuur van het Platform Zelforganisaties Groningen over de scherpe kritiek die zij hebben geuit over onder meer de uitkomsten van het rondetafelgesprek integratie, de toekomstvisie die wij met het integratiebeleid voor ogen hebben en de vermeende invloed van de bezuinigingen op het budget zelforganisaties. Het gesprek heeft geleid tot de volgende afspraken:

- De rol van de zelforganisaties en de daarbij behorende financiering blijft ook in de nieuwe situatie behouden;
- Wij evalueren de uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014 samen met de zelforganisaties (voorjaar 2014);
- Bij het opstellen van de criteria voor een nieuwe subsidieregeling voor de zelforganisaties betrekken wij de zelforganisatie (voorjaar 2014);
- De beleidsmedewerker Integratie is het aanspreekpunt voor problemen die zelforganisaties ondervinden bij het aanvragen en verantwoorden van subsidies en het vinden van geschikte accommodaties;
- Wij bekijken of de ondersteuning van het Platform Zelforganisaties Groningen door de Stichting MJD nog wenselijk en noodzakelijk is vanuit het perspectief van de zelforganisaties (voorjaar 2014)

Bij het ontwikkelen van het diversiteitbeleid maken wij graag gebruik van het aanbod van een aantal deelnemers aan het rondetafelgesprek integratie om met ons mee te denken over de concrete invulling van dit beleid.

Stand van zaken Emancipatie

In de nota emancipatiebeleid 2010-2013 'Kansen bieden, kansen pakken' uit 2010 staat de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt centraal. Het doel van deze aanpak is het verkrijgen en verhogen van de zelfredzaamheid van Stadgers, vrouwen én mannen, om zo een volgende stap in de keten te kunnen maken.

Ketenaanpak

De ketenaanpak bestaat uit tientallen kleinere en grotere activiteiten en projecten op het gebied van taal, vrijwilligerswerk, activering, preventie, gezondheid, hulpverlening en werkgelegenheid. Deze activiteiten en projecten worden veelal in een breed samenwerkingsverband van lokale instellingen en organisaties uitgevoerd. Belangrijke partners hierbij zijn de MJD, de ROC's, Stiel, Humanitas, CMO Groningen en Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn.

De keten heeft een dynamische structuur en is daardoor in staat steeds opnieuw in te spelen op de wensen, behoeften en vragen vanuit het veld. Dit betekent tevens dat sommige activiteiten uit de keten verdwijnen en dat er andere voor in de plaats komen.

Ambitie

Veel aspecten van emancipatiebeleid zijn opgenomen in regulier beleid. Dit betekent dat een groot deel van het emancipatiebeleid zich op andere beleidsterreinen afspeelt en dat een succesvol emancipatiebeleid afhankelijk is van de mate van inbedding in deze andere sectoren.

Het is onze ambitie om emancipatie bevorderende maatregelen binnen de reguliere beleidsprogramma's te stimuleren. Het emancipatiebeleid kan zich dan volledig richten op Stadgers die buiten de reikwijdte van het reguliere beleid vallen en die een extra zetje nodig hebben in hun emancipatieproces. Wij noemen dit plusbeleid.

Maatregelen Kansen bieden, kansen pakken.

Ons emancipatie-plusbeleid richt zich vooral op de thema's:

- Werk en participatie
- Onderzoek, communicatie en voorlichting
- Diversiteit
- Het tegengaan van discriminatie

Deze thema's hebben wij vertaald in een aantal maatregelen.

Werk en participatie

Op het thema werk en participatie hebben wij in de periode 2010-2013 vooral geïnvesteerd in Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn en de MJD. Als aanjagers, coördinatoren en uitvoerenden van initiatieven en projecten op het brede terrein van de emancipatie.

Jasmijn en de MJD ondersteunen vooral vrouwen én mannen die niet of nauwelijks in staat zijn om op eigen kracht deel te nemen aan de samenleving. Dit doen zij onder meer door het geven van informatie en advies, het inzetten van een vraaggestuurd activiteitenaanbod en diverse participatietrajecten op maat. Zoals met de Interculturele vrouwengroepen in de wijk, waarin vrouwen dicht bij huis worden gestimuleerd om zelf initiatieven te ontplooiën vanuit hun eigen deskundigheid, talent en interesse.

Bijlage 2

Naast dit reguliere aanbod voeren Jasmijn en de MJD ook diverse projecten voor ons uit. Projecten waarvoor wij vaak ook een externe bijdrage hebben aangevraagd. En gekregen. Voor het project Eigen Kracht, gericht op laagopgeleide vrouwen zonder uitkering, ontvingen wij van het rijk 150 duizend euro voor de periode 2012-2014. Eigen Kracht wordt door Jasmijn in nauwe samenwerking met de ketenpartners uitgevoerd.

Voor het Zwemmen Speciaal ten behoeve van allochtone vrouwen, vrouwen met een maatje meer en vrouwen die om welke reden dan ook niet kunnen of willen zwemmen in het bijzijn van mannen, ontvingen wij een bijdrage vanuit het Nationaal Actieplan Sport en Beweging. De uitvoering ervan is in handen van zwemvereniging Trivia.

Recentelijk is ook een aanvraag gehonoreerd vanuit het actieplan Sport & Bewegen in de buurt. Deze middelen zetten wij in om niet-westerse vrouwen letterlijk in beweging te krijgen, om zodoende aan de eigen fysieke en geestelijke gezondheid te werken. In dit project werken onder meer Jasmijn Gezond, de MJD en de Hanzehogeschool samen.

Het project Mankracht, gericht op mannen, vaders en hun kinderen, is na de projectfase ondergebracht bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Via een gericht activiteitsaanbod stimuleren zogenaamde ambassadeurs de mannen om te werken aan hun persoonlijke ontwikkeling of aan het vergroten van hun rol in de opvoeding van de kinderen.

Onderzoek, communicatie en voorlichting

Aanvullend op regulier beleid willen wij graag met Stadgers in dialoog over emancipatie en integratie. Op deze manier ontstaat er het begrip en contact dat nodig is om veranderingen in normen, waarden en rolpatronen te bewerkstelligen. Vanuit deze gedachte dragen wij bij aan de jaarlijkse viering van Internationale Vrouwendag op 8 maart en de Dag van de Dialoog die elk jaar in november plaats vindt. De Dag van de Dialoog maakt vanaf 2014 onderdeel uit van het reguliere wijkwelzijnsbeleid.

Ook achten wij onderzoek van wezenlijk belang voor het uitvoeren, evalueren en bijsturen van bestaand beleid en het ontwikkelen van nieuw beleid op het gebied van integratie, emancipatie en diversiteit.

Voor het ontwikkelen van indicatoren en evaluatiemethoden voor niet-westerse Groningers (project Focus) hebben wij samen met de ketenpartners CMO-Groningen, Alfa-college, MJD en Jasmijn een subsidie aangevraagd en gekregen van het Europees Integratie Fonds (EIF). Onderdelen van dit project zijn onder meer het in gesprek gaan met de doelgroep en het ontwikkelen van een netwerkorganisatie om de externe subsidiemogelijkheden in kaart te brengen.

De door Jasmijn ontwikkelde ParticipatieMeter, een instrument om het beleid voor vrouwen uit etnisch culturele groepen op een aantal leefgebieden vorm te geven, gebruiken wij ook voor het Focus-project.

Wij hanteren geen aparte Minderhedenmonitor meer, maar sluiten aan bij de *Integratiemonitor* van het Sociaal Cultureel Planbureau en de jaarlijkse rapportage *Antilliaanse Nederlanders in Groningen*, uitgevoerd door de Erasmus Universiteit Rotterdam. De *Integratiemonitor* schetst een algemeen beeld over de positie van niet-westerse migranten in Nederland. Het accent ligt hierbij op onderwijs, arbeid, inkomen, huisvesting, ruimtelijke spreiding en criminaliteit. Deze monitor zegt dus niet direct iets over de situatie in Groningen zelf. De rapportage *Antilliaanse Nederlanders in Groningen* doet dit wel en geeft inzicht in de

Bijlage 2

positie van de vier grootste groepen migranten in de stad Groningen op het gebied van onderwijs, arbeid en uitkering en criminaliteit. De vier groepen zijn: Caribische-, Surinaamse-, Turkse- en Marokkaanse Nederlanders.

Het Platform Culturele Diversiteit werd in 2012 afgesloten met de presentatie van het boekje 'Stamppot mous met gemengde wortels'. Een boekje over het leven van Stadters met verschillende achtergronden. In het platform werkten de Hanzehogeschool, de Rijksuniversiteit met ons samen om te onderzoeken hoe de participatie van etnisch culturele Stadters verbeterd kon worden.

Diversiteit

Samen met het werkveld willen wij het komende jaar een plan van aanpak Diversiteit ontwikkelen. Wij komen in dit plan met voorstellen voor het vormgeven van diversiteitbeleid binnen de gemeente Groningen. De voorstellen betreffen ook de eigen organisatie. Voor ons personeel geldt dat zij toegerust moet zijn om in te spelen op de hoge mate van diversiteit van de samenleving. Wij denken dit onder meer te kunnen bereiken door een gericht aanbod op het gebied van interculturele communicatie te ontwikkelen voor al onze werknemers.

Met onze uitvoerende instellingen gaan wij bekijken hoe diversiteit een prominentere rol kan spelen in de opdrachtverlening aan deze instellingen.

Het plan van aanpak is in het voorjaar 2014 gereed.

Tegengaan van discriminatie

Uw raad heeft in de voorbereiding op de emancipatienota 'Kansen bieden, kansen pakken' aangegeven het tegengaan van discriminatie en intolerante opvattingen een zeer belangrijk aspect te vinden in het integratie- en emancipatiebeleid. Dit is dan ook de reden dat wij naast de rijksbijdrage voor de wettelijke taken registratie en afhandeling van klachten een aanvullende bijdrage van 13 eurocent per inwoner beschikbaar stellen aan het Discriminatie Meldpunt Groningen voor de taken voorlichting en advies. Goede voorlichting zorgt ervoor dat Stadters discriminatie sneller herkennen, erkennen en melden. Speerpunt hierbij is het bestrijden van discriminatie van de LGBT-gemeenschap in de stad. Het Meldpunt werkt hierin nauw samen met het Platform LGBT Groningen, dat erop gericht is de sociale acceptatie en de zichtbaarheid van homoseksuelen, lesbiennes, transgenders en biseksuelen te vergroten.

Tot slot stellen wij ons op het standpunt dat de overheid niet mag discrimineren. Wij zien erop toe dat onze regelgeving, ons beleid en ons handelen vrij is van discriminatie. Wij willen een voorbeeld zijn voor onze Stadters, het Groninger bedrijfsleven en andere organisaties in de stad.

Analyse

De ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt heeft in de beleidsperiode 2010-2013 geleid tot meer en betere samenwerking tussen de ketenpartners, vooral door een adequate doorverwijzing van vrouwen naar passend vrijwilligerswerk en/of deelname aan activiteiten in de eigen wijk.

Via onder meer Jasmijn Gezond is er deze beleidsperiode veel geïnvesteerd in voorlichting en bewustwording over gezondheid, voeding en bewegen. Mede hierdoor is het aantal allochtone vrouwen dat meedoet aan sportactiviteiten als het Zwemmen Speciaal en Bewegen in de

Bijlage 2

Buurt de afgelopen jaren met 60% toegenomen. Dit heeft niet alleen geleid tot een verbetering van de gezondheid(sbeleving) van deze vrouwen, maar ook in een toename van het aantal allochtone leden van zwemvereniging Trivia, die de zwemactiviteiten uitvoert.

Wekelijks nemen ongeveer vierhonderd vrouwen deel aan de activiteiten en cursussen die vanuit de ketenaanpak aangeboden worden, waarvan negentig aan het zestal interculturele vrouwengroepen in de wijken.

Het project Eigen Kracht heeft ertoe geleid dat nieuwe doelgroepen de weg naar de ketenpartners hebben gevonden. Niet alleen uit de doelgroep waar Eigen Kracht zich op richt, te weten laagopgeleide vrouwen zonder uitkering, maar ook vrouwen die veelal hoog opgeleid zijn en ondersteuning nodig hebben bij het vinden van passend vrijwilligerswerk of een betaalde baan.

De dertien vrijwillige ambassadeurs van het project Mankracht hebben via bestaande initiatieven van diverse maatschappelijke organisaties, sport- en speldagen, weerbaarheidstrainingen en kooklessen veel tientallen mannen, vaders en kinderen bereikt. Veel vaders hebben via Mankracht ook de weg naar het CJG gevonden voor opvoedings- en vaderschapsvraagstukken.

Wij constateren een groei in het aantal vrouwen dat als ambassadeur of rolmodel iets wil betekenen voor andere vrouwen. Wij concluderen hieruit dat het deze vrouwen is gelukt het vaak negatieve zelfbeeld dat zij hadden om te zetten in een gezond zelfvertrouwen. Daarnaast hebben veel vrouwen via de ketenaanpak een eigen netwerk op kunnen bouwen, waardoor hun sociale, economische, educatieve en culturele zelfredzaamheid is toegenomen.

Tot slot heeft de ketenaanpak belang bij continuïteit. Het vergroten van de zelfredzaamheid van vrouwen is een kwestie van lange adem en van kleine stapjes vooruit. In tijden van economische neergang is het van groot belang de afstand naar betaald werk zo klein mogelijk te houden en andersoortige participatietrajecten te blijven aanbieden.

Vervolg

Wij zien op dit moment geen aanleiding om het beleid uit de emancipatienota *Kansen bieden, kansen pakken* uit 2010 ingrijpend te wijzigen. Het ingezette beleid biedt onze uitvoerende instellingen voldoende houvast en richting om het ingezette beleid voort te zetten. Onze unieke ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt zorgt voor voldoende borging van het emancipatiebeleid en laat ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en het oppakken van acute problematiek.

Het voorstel is dan ook om de ingezette maatregelen, op een paar wijzigingen na, de komende vier jaar voort te zetten. In grote lijnen ziet de verdeling van het emancipatiebudget voor de periode 2014-2017 er dan als volgt uit:

Onderdeel	Budget
Vrouwencentrum Jasmijn	€ 164.700
Zwemmen Speciaal	€ 15.300
Interculturele groepen	€ 9.000
Internationale Vrouwendag	€ 5.000
Focus	€ 15.408 (ten laste van subsidie Europees Integratie Fonds aanvraag Focus)

Tabel 1: verdeling emancipatiebudget

Bijlage 2

Bij tabel 1: In de bovengenoemde bedragen is de generieke korting van 10% op alle subsidiebedragen van 10 duizend euro en hoger verwerkt. De Europese subsidie voor Focus betreft geormerkt geld en komt derhalve niet in aanmerking voor de korting.

De bijdragen aan de maatregelen van het emancipatiebeleid vanuit andere gemeentelijke beleidsterreinen zijn:

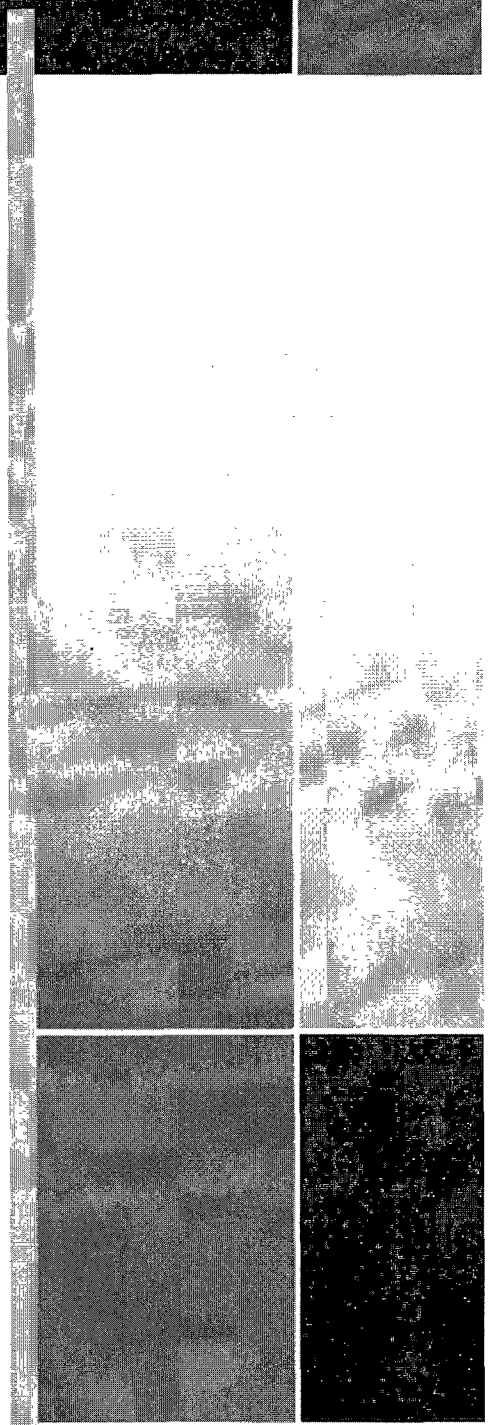
Onderdeel	Budget
Vrouwencentrum De Boei	€ 18.000 ten laste van het minderhedenbudget
Mankracht	Regulier CJG-beleid
Zelforganisaties	€ 170.000 ten laste van het minderhedenbudget
Dag van de Dialoog	Regulier wijkwelzijnsbeleid
Discriminatie Meldpunt	€ 65.700 rijksbijdrage en € 21.600 ten laste van het minderhedenbudget
Consulenten MJD	€ 186.300 (inclusief activeringsproject Somalische Groningers)
Interculturele vrouwengroepen	€ 9.000 ten laste van vrijwilligersbudget en € 18.000 ten laste van minderhedenbudget

Tabel 2: bijdragen vanuit andere beleidsterreinen

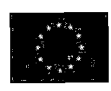
Bij tabel 2: In de bovengenoemde bedragen is de generieke korting van 10% op alle subsidiebedragen van 10 duizend euro en hoger verwerkt. Ook in de rijksbijdrage antidiscriminatievoorziening, omdat het hier niet-geormerkt geld betreft. Wij zijn nog in gesprek met het Discriminatie Meldpunt Groningen over de gevolgen van deze korting op de bedrijfsvoering en de uitvoering van de kerntaken. Op het budget voor de zelforganisaties is al een bedrag van 40 duizend euro bezuinigd.

OKTAAV

Ketenaanpak in kaart

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het Europees Integratie Fonds.

Vocational Research Institute

OKTAAV

Ketenaanpak in kaart

Auteurs:
Drs. F.J.A. Simons
Drs. M.J.J. Beerens

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het Europees Integratie Fonds.

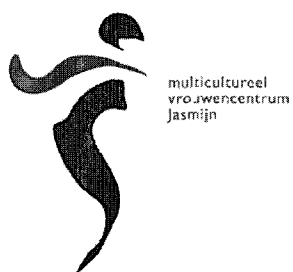

Dit onderzoek is uitgevoerd door de Werkgroep Onderzoek & Inventarisatie
binnen het EIF-project 'OKTAAV'.

Penvoerder

Consortiumpartners

Met dank aan

Vocational Research Institute

VOORWOORD

Voor u ligt de rapportage van het onderzoek "OKTAAV", een beschrijvend, inventariserend en adviserend onderzoek naar de ketenaanpak voor taal en activering van allochtone vrouwen in de gemeente Groningen. De naam van het project OKTAAV is een afkorting van de projectdoelstelling: Ontwikkeling Ketenaanpak Taal en Activering voor Allochtone Vrouwen.

Het onderzoek is uitgevoerd door de Werkgroep Onderzoek & Inventarisatie binnen het project 'OKTAAV'. Het onderzoek vond plaats in opdracht van ROC Alfa-college, namens de projectpartners, gedurende de periode augustus 2009 – december 2009. Het onderzoek is gefinancierd door een bijdrage vanuit het Europees Integratie Fonds (EIF).

In dit onderzoek is nauw samengewerkt met ROC Alfa-college en Stichting Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn. Het onderzoeksteam wil graag alle overige betrokken organisaties en hun medewerkers, die hebben geparticipeerd in dit onderzoek, bedanken voor hun constructieve bijdrage.

Deze rapportage vormt het sluitstuk van de eerste fase van het project OKTAAV en heeft de status van een richtlijn. Deze richtlijn is bedoeld voor instanties die in de toekomst betrokken zijn bij de vormgeving en uitvoering van toeleidingstrajecten richting reguliere inburgering voor inburgeringsplichtigen en -behoefigen. De in deze rapportage omschreven keten en de adviezen die worden gegeven met betrekking tot een structurele verbetering daarvan kunnen in de tweede fase van het project worden geïmplementeerd en geëvalueerd. De resultaten van dit onderzoek zijn ter beschikking gesteld aan overheden, onderwijsinstellingen, doelgroepvertegenwoordigers en overige belanghebbende en belangstellende organisaties.

Rotterdam, december 2009.

Werkgroep Onderzoek & Inventarisatie
Project 'OKTAAV'

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	6
1.1 DOEL & METHODE ONDERZOEK	6
1.2 LEESWIJZER RAPPORTAGE	7
2. CONCLUSIES & AANBEVELINGEN: SAMENVATTING	8
2.1 SAMENVATTING CONCLUSIES	8
2.2 SAMENVATTING AANBEVELINGEN	9
3. KETENAANPAK: BESCHRIJVING	11
3.1 ACHTERGROND	11
3.2 ACTIES EN ACTIVITEITEN KETENAANPAK	12
3.2.1 <i>Welke fasen / elementen zijn er in de ketenaanpak te beschrijven? .....</i>	<i>12</i>
3.2.2 <i>In welke domeinen worden deelnemers geactiveerd? .....</i>	<i>17</i>
3.2.3 <i>Welke methoden en materialen worden ingezet in de ketenaanpak? .....</i>	<i>18</i>
3.2.4 <i>In welke domeinen zijn ketenpartners actief? .....</i>	<i>19</i>
3.3 KWANTITATIEVE GEGEVENS KETENDEELNEMERS	25
3.4 DEELNEMER VOLGSYSTEEM, MONITORING EN REGISTRATIE	28
4. STERKTE-ZWAKTE ANALYSE KETENAANPAK	30
4.1 STERKE ELEMENTEN KETENAANPAK	30
4.2 ZWAKKE ELEMENTEN KETENAANPAK	32
4.3 AANBEVELINGEN	34
5. BIJLAGEN	36

1. INLEIDING

Het reguliere inburgeringbestek in de gemeente Groningen is vooral gericht op inburgeringsplichtigen en kansrijken. Vanuit de overheid bestaat de wens dat inburgeraars, naast hun inburgeringstraject, duurzaam participeren in de samenleving. Echter, momenteel bestaat een groot deel van de potentiële inburgeraars binnen de gemeente Groningen uit mensen die niet bediend kunnen worden vanuit het huidige inburgeringsbestek. Met name de inburgering van sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen is in dit kader problematisch. Deze groep vrouwen wordt gekenmerkt door een zogenaamde 'multiproblematiek', waarin een combinatie van verschillende factoren een rol speelt, zoals: weinig tot geen beheersing van de Nederlandse taal en/of kennis van de Nederlandse samenleving, analfabetisme en/of semianalfabetisme, sociale isolatie (gebrek aan contacten, zowel binnen als buiten de 'eigen' etnische groep), psychische problematiek (al dan niet in combinatie met geweldsproblematiek), laag opleidings- en / of leerbaarheidsniveau.

De praktijk toont aan dat deelname aan een regulier inburgeringstraject voor veel van deze vrouwen niet haalbaar is. Nieuwkomers die te maken hebben met multiproblematiek blijken vaak af te drijven van de reguliere inburgeringstrajecten: zonder een goede begeleiding in een voortraject leidt dit voor hen bijna vanzelfsprekend - tot voortijdige uitval, ofwel 'drop-out'.

Door het deelnemen aan een voortraject kunnen voorwaarden gecreëerd worden voor een succesvolle inburgering en een actieve en duurzame deelname aan de Nederlandse samenleving. Daarom is in de stad Groningen een ketenbenadering ontwikkeld, waarin middels een integrale duale aanpak sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen worden toegeleid naar de reguliere inburgering. Deze keten aanpak, als voortraject voor de reguliere inburgering, is slechts een onderdeel van de totale ketenaanpak. De totale ketenaanpak bestaat uit pre-inburgeringstrajecten, parallelle inburgeringstrajecten en post inburgeringstrajecten. In bijlage 1 is hiervan een overzicht weergegeven. De resultaten van deze ketenaanpak in Groningen zijn veelbelovend: een grote groep allochtone vrouwen krijgt nu daadwerkelijk een kans om duurzaam actief deel te nemen aan de Nederlandse samenleving.

In de onderliggende rapportage wordt de ketenaanpak voor sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen in de gemeente Groningen beschreven en geanalyseerd. Het project OKTAAV richt zich in het onderzoek uitsluitend op de pre-inburgeringstrajecten. Wanneer in deze rapportage wordt gesproken van keten of ketenaanpak, betreft het derhalve de pre-inburgeringstrajecten. Sterke en minder sterke elementen van dit deel van de keten worden in kaart gebracht en er worden adviezen ter verbetering van de ketenbenadering aangereikt. Ten slotte wordt ook een overzicht gegeven van in Groningen, binnen het voortraject toegepaste leer & lesmaterialen.

1.1 Doel & methode onderzoek

In het project "OKTAAV" staat de ontwikkeling van een effectieve ketenbenadering centraal, waarbij sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen met behulp van duale trajecten zodanig worden toegerust dat hun taalvaardigheid wordt verhoogd, hun sociale zelfredzaamheid toeneemt en de kans op een succesvolle inburgering wordt vergroot. Om de ontwikkeling van een effectieve ketenbenadering te realiseren is kennisgenererend, evaluerend en adviserend onderzoek noodzakelijk.

Bij de uitvoering van de onderzoeksactiviteiten is de volgende doelstelling gehanteerd:

Het in kaart brengen en het analyseren van de huidige ketenaanpak zodat op basis van de gevonden informatie een advies kan worden uitgebracht omtrent een structurele, duurzame en innovatieve ontwikkeling van deze ketenaanpak.

Het onderzoek richt zich daarom op de volgende elementen:

- (1) het beschrijven van de huidige ketenbenadering
- (2) een analyse van de ketenbenadering, waarin sterke en minder sterke elementen in kaart worden gebracht
- (3) een inventarisatie van gebruikte materialen en methoden door de betrokken ketenpartners

Ter realisatie van de onderzoeksactiviteiten zijn de volgende deelvragen beantwoord:

- Welke fasen / elementen zijn er in de ketenaanpak te beschrijven?
- Op welke terreinen worden deelnemers geactiveerd?
- Welke methoden worden hierbij toegepast?
- Hoe werken betrokken ketenpartners samen?
- Hoe vindt de 'overdracht' van deelnemers plaats van de ene naar de andere partner?
- Hoe worden zowel deelnemers als ketenpartners „gemonitord“ en geëvalueerd?

In de onderzoeksuitvoering zijn bovenstaande vragen beantwoord door middel van desk research, (groeps)interviews, aanvullende diepte-interviews en expertbijeenkomsten.

1.2 Leeswijzer rapportage

In hoofdstuk 2 wordt een samenvatting van conclusies en aanbevelingen gepresenteerd naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek. Daarna vindt u in hoofdstuk 3 een beschrijving van de ketenaanpak in de gemeente Groningen. In hoofdstuk 4 worden een aantal sterke en zwakkere elementen van de keten en de ketenaanpak geformuleerd, waaraan aanbevelingen zijn gekoppeld.

Verder vindt u in bijlage I een schematisch overzicht van de keten, inclusief parallelle en post-trajecten. In bijlage II treft u een overzicht aan van binnen de keten toegepaste materialen en leermiddelen. In bijlage III wordt een overzicht gegeven van cursussen en modules die binnen de verschillende domeinen binnen de keten (kunnen) worden ingezet door ketenpartners.

Binnen de keten wordt gewerkt met en voor de doelgroep allochtone vrouwen. Steeds gaat het hierbij vooral om vrouwen die zich in een sociaal isolement bevinden, waarbij de ketenpartners zich inzetten om dit isolement te helpen doorbreken. In de keten wordt vooral gewerkt voor vrouwen door vrouwen. Voor de leesbaarheid van de rapportage is er echter voor gekozen om zoveel mogelijk gebruik te maken van gangbare termen in de mannelijke vorm. Zo wordt bijvoorbeeld niet gesproken van vrijwilligsters of deelnemsters, maar van vrijwilligers en deelnemers, ook al worden hiermee vrouwen aangeduid.

2. CONCLUSIES & AANBEVELINGEN: SAMENVATTING

In onderstaande paragrafen vindt u een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen die volgen uit het onderzoek. Een meer uitgebreide toelichting is gegeven in hoofdstuk 4 waar conclusies en aanbevelingen zijn onderverdeeld volgens de lijn 'sterke en zwakkere elementen van de ketenaanpak'.

2.1 Samenvatting conclusies

In onderstaande paragraaf wordt een beknopte samenvatting van conclusies weergegeven die naar aanleiding van de in het onderzoek verkregen resultaten kunnen worden getrokken.

- De afzonderlijke ketenactiviteiten en de keten als geheel voorzien in een duidelijke behoefte: de ketenactiviteiten dragen ertoe bij dat de kansen op instroom, deelname en succesvolle uitstroom van een regulier inburgeringstraject worden vergroot.
- Ketenpartners kennen elkaar door langdurige samenwerking en ervaring. Dit bevordert het nastreven van een gemeenschappelijk doel en het opzetten van een gemeenschappelijk aanbod binnen de keten.
- De keten kenmerkt zich door korte communicatielijnen tussen het merendeel van de partners, waardoor er een heldere en overzichtelijke communicatiestructuur is en een efficiënte procesbewaking kan worden gefaciliteerd.
- Het aanbieden van activiteitgebonden kinderopvang door ketenpartners werkt drempelverlagend: het faciliteert en stimuleert deelname van de doelgroep aan ketenactiviteiten.
- Vanuit de organisaties van ketenpartners en bij degenen die de ketenactiviteiten voor de doelgroep begeleiden bestaat er een sterke persoonlijke betrokkenheid ten aanzien van zowel het doel, de doelstelling, de doelgroep als de keten. Deze persoonlijke betrokkenheid is een belangrijke motivator voor de betrokken organisaties en doelgroepbegeleiders om de ketenactiviteiten op succesvolle wijze uit te voeren.
- Door de gemêleerde samenstelling van de samenwerkende ketenpartners is sprake van een kruisbestuiving van kennis en expertise binnen de keten: hierdoor is er een klimaat mogelijk waarbinnen zowel de individuele taakstelling per deelnemende organisatie als de gezamenlijke doelstelling van de keten steeds worden versterkt.
- Binnen de keten is nauwelijks sprake van geformaliseerde procedures: de praktische uitvoering van het toeleidingsprogramma (de ketenactiviteiten) kan hierdoor vrijwel steeds voorop staan, waardoor in de uitvoering en het bereiken van de doelstelling per deelnemer weinig tijdverlies optreedt.
- De succesvolle uitvoering van ketenactiviteiten is voor een groot deel afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Aan de inzet van vrijwilligers zijn zowel een aantal duidelijke voordelen als nadelen verbonden.

- Voor de uitvoering van activiteiten in de keten is geen structurele financiering beschikbaar. Belangrijke gevolgen hiervan kunnen zijn dat zowel de continuïteit van succesvolle ketenactiviteiten als de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers niet kunnen worden gegarandeerd. In beide gevallen kan dit directe gevolgen hebben op de kwaliteit en de succesvolle uitvoering van de binnen de keten aangeboden activiteiten.
- Steeds terugkerende periodieke aanbestedingsprocedures, wijzigingen in wet- en regelgeving en discrepanties tussen de doelen die vanuit de nationale en gemeentelijke overheden worden gehanteerd frustreren de ketenaanpak. Zij kunnen leiden tot kwaliteitsverlies binnen de keten, tot een vermindering van aansluiting van de ketenactiviteiten bij de reguliere inburgeringstrajecten en tot een vermindering van de aansluiting van ketenactiviteiten bij de behoeftes van de doelgroep.
- Binnen de keten bestaan er geen duidelijke procedures of criteria met betrekking tot de overdracht van deelnemers. De criteria voor overdracht worden grotendeels bepaald door de individuele ontwikkelingen en omstandigheden van de deelnemers. Hierdoor is het vrijwel onmogelijk om de tijdsduur van individuele trajecten in te schatten en kunnen nauwelijks conclusies worden getrokken over de efficiëntie van de afzonderlijke ketenactiviteiten, de keten als geheel en van mogelijke verbeteringen daarbinnen.
- Binnen de keten bestaan er geen vastgelegde procedures of criteria voor interne monitoring en evaluatie van activiteiten en deelnemers. Hierdoor is het vrijwel onmogelijk om een objectieve efficiëntie-, effects- en/of kwaliteitsmeting uit te voeren en, de keten kritisch te beschouwen en kwaliteitsverbeteringen te realiseren.

2.2 Samenvatting aanbevelingen

In onderstaande paragraaf wordt een beknopte samenvatting van aanbevelingen weergegeven die naar aanleiding van de in het onderzoek verkregen resultaten kunnen worden gedaan.

- Om de uitstroom van vrijwilligers te beperken – ofwel vrijwilligers langer aan de keten te binden – is het belangrijk om vrijwilligers het gevoel te geven dat zij gewaardeerd worden vanuit de keten. Het uitdrukken van die waardering heeft dan niet zozeer te maken met een financiële vergoeding, maar veeleer met het beter faciliteren van hun deskundigheidsbevordering. Het verdient aanbeveling dat ketenpartners hiertoe financiële middelen zoeken en/of beschikbaar stellen.
- Het gebrek aan structurele financiering van de ketenactiviteiten is een externe factor waarop ketenpartners nauwelijks invloed kunnen hebben. Voor de ketenpartners is het daarom van belang dat de goede kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van de geboden ketenactiviteiten inzichtelijk zijn en kunnen worden aangetoond. Dit versterkt namelijk de onderhandelingspositie van de ketenpartners bij de zoektocht naar structurele financiering.
- Voor beoordeling, behoud en verbetering van kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van de ketenactiviteiten is een uniform monitorings- / cliëntvolgbeleid onontbeerlijk. Een dergelijk beleid ontbreekt binnen de keten. Het verdient

daarom aanbeveling dat vanuit keten zelf – bij voorkeur door SoZaWe – een initiatief wordt genomen voor het opzetten van een uniform en samenhangend monitorings- / cliëntvolgbeleid, de inhoud en voorwaarden hiervan vast te leggen en af te stemmen met de belangrijkste financier van ketenactiviteiten: de Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen.

- De korte communicatielijnen tussen ketenpartners dragen bij aan een efficiënte procesgang binnen de keten. Wanneer de keten als geheel of elementen uit de keten zouden worden herzien is het van belang deze directe communicatie te behouden.
- De binnen de keten geboden mogelijkheid van kinderopvang draagt in belangrijke mate bij aan de motivatie bij deelnemers om te participeren in de keten en hun traject(en) succesvol af te ronden. Wanneer de keten als geheel of elementen uit de keten zouden worden herzien is het behoud van de mogelijkheid tot kinderopvang van wezenlijk belang voor het op succesvolle wijze kunnen werven van deelnemers en het succesvol kunnen bijdragen aan de bevordering van de sociale participatie van de doelgroep.

3. KETENAANPAK: BESCHRIJVING

3.1 Achtergrond

In de gemeente Groningen zijn verschillende instanties en organisaties actief rondom de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten en projecten die als doel hebben om allochtone vrouwen te faciliteren en te activeren, zodat zij kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving.

Een van deze organisaties is het ROC Alfa-college. Dit ROC is vanaf 2002 bezig met het ontwikkelen, opzetten en uitvoeren van (wijkgerichte) trajecten op het gebied van NT2, inclusief sociale activering, sociale redzaamheid en participatie. Dit in nauwe samenwerking met een aantal partners, waaronder de Stichting Multicultureel Vrouwen centrum Jasmijn, de Stichting Maatschappelijk Juridische Dienstverlening (MJD) en de Stichting Toevluchtsoord. Een nauwe samenwerking tussen deze partners heeft geresulteerd in een gestructureerde ketenaanpak voor de sociale activering van sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen¹. Tegelijkertijd hebben zich op economisch, politiek en sociaal terrein een aantal ontwikkelingen voorgedaan.

Een van deze ontwikkelingen is het in 2007 door het ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) geïnitieerde 'Deltaplan Inburgering'. In dit plan worden de eisen aan inburgeraars verhoogd. Zo worden sociale activering en participatie als instrument voor succesvolle inburgering tot speerpunt en beleid verheven. Een gevolg hiervan is echter dat een groeiend aantal personen, waaronder met name sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen, niet kan aansluiten bij de veranderende inburgeringseisen. Sociale participatie door middel van vrijwilligerswerk, betaald werk of het volgen van een opleiding is voor veel van deze vrouwen een grote stap.

Bovengenoemde ontwikkelingen hebben er in belangrijke mate toe bijgedragen dat de bestaande ketenaanpak moet worden geëvalueerd en indien nodig aangepast.

De huidige ketenbenadering heeft als doel het toeleiden van allochtone vrouwen naar reguliere inburgeringstrajecten en het vergroten van hun sociale participatie en zelfredzaamheid. De keten richt zich met name op allochtone vrouwen die zich in een sociaaleconomische achterstandspositie bevinden en daarnaast te maken hebben met een combinatie van de volgende factoren: weinig tot geen beheersing van de Nederlandse taal en/of kennis van de Nederlandse samenleving, analfabetisme en/of semianalfabetisme, sociale isolatie (gebrek aan contacten, zowel binnen als buiten de 'eigen' etnische groep), psychische problematiek (al dan niet in combinatie met geweldsproblematiek), laag opleidings- en / of leerbaarheidsniveau.

In de keten worden allochtone vrouwen, vanuit een geïsoleerde situatie thuis, stap voor stap begeleid naar taalonderwijs, maatschappelijke- en sociale activering en arbeidsmarktoriëntatie. De activiteiten binnen de keten worden geïnitieerd en

---

¹ Deze aanpak is grotendeels geïnspireerd op de regiegroep 'Allochtone vrouwen en arbeid' die voortkomt uit de commissie PaVem en uitgangspunten heeft geformuleerd voor een effectieve aanpak om werkzoekende allochtone vrouwen te ondersteunen. De uitgangspunten betreffen: het ontwikkelen van nieuwe methoden vraag-aanbod; innovatief bemiddelen en coachen; gericht aanbesteden van trajecten; ontsluiten van netwerken; leren van elkaar via benchmarking; analyse van de doelgroep en het ontschotten van ambtelijke organisaties.

uitgevoerd door verschillende organisaties. Deze organisaties werken binnen de keten op verschillende terreinen nauw samen.

De activiteiten van deze ketenpartners worden gekenmerkt door:

1. een gezamenlijke missie & visie
2. onderlinge afstemming van het aanbod aan de doelgroep
3. bijdrage aan werving en instroom van deelnemers
4. bijdrage aan de vorming en uitvoering van taal- en/of activeringsactiviteiten

In de begeleiding van de doelgroep wordt door de ketenpartners zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij wijk- en andere maatschappelijke organisaties. Doel hiervan is een positieve bijdrage te leveren aan de doelstellingen van de ketenaanpak. In onderstaande paragrafen worden de ketenaanpak en de rol van de verschillende ketenpartners verder beschreven en toegelicht.

3.2 Acties en activiteiten ketenaanpak

Een keten is idealiter een samenwerkingsverband van verschillende organisaties zoals gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties enz. gebaseerd op gelijkwaardigheid en erkenning van onderlinge afhankelijkheid bij het verbeteren van de zorg-, hulp- en/of dienstverlening aan een cliënt. In deze rapportage wordt onder keten verstaan de samenwerking tussen verschillende organisaties en instanties die betrokken zijn bij de toeleiding naar reguliere inburgering van sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen binnen de gemeente Groningen. Alle organisaties die in de gemeente Groningen bij de keten zijn betrokken zijn actief op het gebied van taalverwerving / alfabetisering (NT2) en sociale activering. In onderstaande paragrafen worden de acties, betrokken organisaties en activiteiten omschreven die binnen de Groningse keten worden ingezet. De omschrijving pretendeert niet het gehele Groningse scala aan activiteiten op dit gebied te omvatten, maar bestaat uit de belangrijkste inspanningen die betrokken organisaties binnen de keten leveren. In bijlage 1 is een schematisch overzicht gegeven van de belangrijkste organisaties en fasen binnen de Groningse keten: van werving naar thuisles, naar wijkcentrum en activeringsprogramma, naar ROC en relevante locaties in de stad Groningen, tot aan de uitstroom in een regulier inburgeringstraject.

3.2.1 Welke fasen / elementen zijn er in de ketenaanpak te beschrijven?

De ketenaanpak in de gemeente Groningen omvat de volgende vijf fasen:

1. Werving van deelnemers
2. Thuisles aan deelnemers
3. Groepsles / les in klassikale situatie in wijkgebouw of elders
4. Groepsactiviteiten in de wijken
5. Doorstroom naar reguliere inburgering

De gehele keten kenmerkt zich door laagdrempeligheid. Er is voortdurend sprake van een persoonlijke benadering van deelnemers, zowel met betrekking tot de werving als de uitvoering van de overige fasen van de keten. Contacten en begeleiding vinden doorgaans één-op-één plaats. Bij de uitvoering van de verschillende fasen binnen de keten is de persoonlijke situatie van de deelnemer maatgevend voor het niveau en de snelheid van de doorstroom naar reguliere inburgering en het vergroten van de sociale participatie. In de onderstaande alinea's worden de verschillende fasen in de keten omschreven.

Ad.1: werving van deelnemers voor thuislessen

Bij de werving van deelnemers voor de verschillende fasen in de keten kunnen alle ketenpartners betrokken zijn. Instroom in de keten vindt dan ook op verschillende wijze plaats. Zo kunnen deelnemers instromen in de keten na directe werving door ketenpartners, op aanwijzing van de Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen, maar ook door mond-tot-mond reclame van deelnemers zelf. Plaatsing in de keten wordt afgestemd op de individuele situatie / mogelijkheden van de deelnemer. Kan een potentiële deelnemer instromen in thuislessen dan stroomt zij in aan het begin van de keten. Kan een potentiële deelnemer instromen in groepsgewijze lessen buiten het eigen huis, dan start de deelnemer in een 'hogere' fase in de keten.

Vanuit Jasmijn worden voor de werving van deelnemers vrijwilligers ingezet. Deze vrijwilligers gaan in de wijk, vanuit het netwerk van Jasmijn, op zoek naar geïsoleerde allochtone vrouwen. De vrijwilligers leggen contact met deze vrouwen en bieden hen de mogelijkheid om, middels deelname aan een thuislesprogramma, te starten met het doorbreken van hun sociale isolement en het verbreden van hun horizon.

De wijze waarop de doelgroep bekend wordt binnen het netwerk van de ketenpartners en vervolgens wordt benaderd voor participatie in de keten is divers. Echter, over het algemeen wordt het eerste contact met de doelgroep gelegd vanuit de relaties die vrijwilligers zelf in de wijk hebben. Hierbij moet worden gedacht aan relaties met families, vrienden en kennissen, maar ook spontane gesprekken, bijvoorbeeld in de supermarkt of in de wachtkamer bij de huisarts. Een andere wijze om deelnemers te werven en in de keten te laten instromen zou zijn via de gemeentelijke Dienst Sociale Zaken. In de praktijk begint dit langzaam vorm te krijgen.

De vrijwilligers die voor de werving door Jasmijn worden ingezet hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken:

- alle vrijwilligers zijn vrouwen
- alle vrijwilligers zijn afkomstig uit de directe omgeving van het wervingsgebied
- alle vrijwilligers zijn goed sociaal ingebed in de wijk / de omgeving van het wervingsgebied

Daarnaast heeft het merendeel van de vrijwilligers die bij de werving betrokken zijn zelf een etnische achtergrond.

Bovenstaande kenmerken zijn van belang voor een succesvolle benadering en werving van kandidaten. Buiten het feit dat voor de werving 'het vrouw zijn' deuren opent, zijn ook de eigen etnische afkomst en daarmee samenhangende ervaringen en de goede inbedding in de samenleving factoren die bijdragen aan succesvolle werving.

Ad.2: thuisles aan deelnemers

Vrouwen die thuis bezocht zijn en aangegeven hebben (nog) niet de deur uit te kunnen, starten met Nederlands taalonderwijs (NT2) aan huis. Dit houdt in dat het startpunt voor hun sociale participatie de eigen thuissituatie is: vanuit een 'veilige' omgeving kunnen zo de eerste stappen worden gezet richting actieve kennis van de Nederlandse taal en samenleving. Over de frequentie van de thuislessen worden per deelnemer afspraken gemaakt.

Bij de start en uitvoering van de thuislessen zijn verschillende personen en organisaties betrokken. Wanneer een kandidaat heeft besloten om thuislessen te gaan volgen wordt vanuit Jasmijn een vrijwilliger ingezet. Zij is verantwoordelijk voor:

1. begeleiding en facilitering van de intake van de deelnemer (i.s.m. een gekwalificeerde docente)
2. uitvoering taallessen aan de deelnemer (i.s.m. een gekwalificeerde docente)
3. doorstroom van de deelnemer naar de volgende fase in de keten

Vrijwilligers die thuislessen verzorgen voor deelnemers worden door gekwalificeerde docenten getraind en begeleid. Daarnaast is bij de vormgeving en uitvoering van de thuislessen altijd een gekwalificeerde taaldocent betrokken vanuit ROC Alfa College. Naast de training (deskundigheidsbevordering) die deze docenten verzorgen voor de vrijwilligers zijn zij ook betrokken bij de volgende elementen van de thuislessen:

1. huisbezoek bij de deelnemer i.v.m. intake
2. afspraken over de doelen van de thuisles
3. afspraken over het maken van een tijdspad om de doelen te bereiken (persoonlijk activiteiten/ontwikkelingsplan)
4. samenstellen individuele lespakketten

Een belangrijk uitgangspunt bij de thuislessen is dat deze niet het eindpunt vormen voor de deelnemer, maar slechts een eerste stap richting de volgende fase in de keten. De situatie waarin een deelnemer thuislessen ontvangt duurt daarom in principe ook nooit langer dan één jaar. Na dit jaar zullen deelnemers doorstromen naar groepslessen en/of naar een interculturele vrouwengroep in de wijk.

Ad. 3: groepsles / les in klassikale situatie in wijkgebouw of elders

Groepslessen voor sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen vinden plaats in de wijk, dat wil zeggen in de directe leefomgeving van deze vrouwen. Als onderdeel van de keten vormen de groepslessen een derde stap voor de deelnemers richting reguliere inburgering. De groepslessen zijn, net als de thuislessen, gericht op taalverwerving. Daarnaast zijn de groepslessen ook gericht op sociale activering van de doelgroep. De instroom in deze groepslessen kan plaatsvinden vanuit verschillende richtingen. Zo stromen deelnemers in nadat zij een thuisles traject hebben doorlopen. Echter, ook directe instroom van deelnemers in de groepslessen is mogelijk.

Directe instroom van deelnemers aan groepslessen vindt plaats vanuit de volgende richtingen:

- Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen ('kaartenbak')
- ketenpartners vanuit hun gezamenlijk activiteiten aanbod
- mond tot mond reclame van deelnemers
- de thuisles situatie
- uitvallers uit reguliere inburgeringstrajecten

Met betrekking tot de instroom van deelnemers aan groepslessen vervult de Dienst SoZaWe een poortwachtersfunctie. Dit geldt voor deelnemers die een uitkering ontvangen en/of inburgeringsplichtig zijn, maar ook voor niet-uitkeringsgerechtigden en inburgeringsbehoeftigen. De Dienst SoZaWe heeft de mogelijkheid om voor deze deelnemers per deelnemer de instroom en deelname aan ketenactiviteiten te faciliteren middels een financiële bijdrage en / of het verlenen van toestemming voor deelname. Daarentegen kan de Dienst SoZaWe deelnemers ook toestemming onthouden en / of deelname aan onderdelen van de keten weigeren.

De groepslessen binnen de keten voldoen aan de volgende kenmerken:

- één-op-één / persoonlijke begeleiding van elke deelnemer door getrainde (meest autochtone) vrijwilligers
- sturing en begeleiding van deelnemers en vrijwilligers door gecertificeerde taaldocente

- aandacht voor sociale activering door gezamenlijke deelname aan activiteiten in de wijk en in de stad Groningen
- gebruik van beschikbare ICT-middelen en moderne lesmaterialen²
- activiteitgebonden kinderopvang op de leslocaties in de wijken en de leslocatie van Jasmijn

Ondanks het feit dat de taalverwerving de hoofdmoot en het startpunt vormt voor sociale participatie, is een belangrijk uitgangspunt van de groepslessen juist het zich bevinden 'in een groep' met mensen die alle min of meer in dezelfde situatie verkeren. Binnen de groep is dan ook niet zozeer sprake van klassikale, gezamenlijke lessen die voor alle deelnemers steeds gelijk zijn: de deelnemers hebben immers allen een verschillend taal- en leerbaarheidsniveau en ontwikkelen zich voortdurend in hun eigen tempo.

Momenteel bestaan er binnen de keten verschillende groepen waarin allochtone vrouwen kunnen participeren. Voor deelname aan al deze groepen is toestemming vereist van de Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen. Zij vervullen, zoals eerder vermeld, een belangrijke poortwachterfunctie in de ketenaanpak. Binnen de keten bestaan de volgende groepen:

Sultanes

Sultanes is een project in de gemeente Groningen, waarbij de volgende uitvoerende partners betrokken zijn: ROC Alfa College en Jasmijn. Binnen Sultanes krijgen vrouwen groepsgewijs individueel les van vrijwilligers, bijgestaan door een gecertificeerde docente. De groepen bestaan idealiter uit maximaal 15 allochtone deelnemers. De activiteiten vinden plaats in een zestal wijkcentra binnen de gemeente. Activiteiten richten zich op alfabetisering van vrouwen die (a) niet kunnen lezen of schrijven, (b) anders zijn gealfabetiseerd, (c) of Nederlands moeten leren. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering zijn de twee belangrijkste doelstellingen. In de Sultanes groepen participeren alleen vrouwen. De etnische samenstelling van deze groep vrouwen is gevarieerd.

Chun Hui

Chun Hui is een project vanuit Jasmijn, in samenwerking met ROC Alfa-college. Chun Hui is specifiek gericht op de doelgroep Chinese vrouwen. Een kenmerk van de vrouwen uit deze groep is dat zij vaak wel sociale contacten hebben binnen de eigen etnische gemeenschap, maar niet binnen de Nederlandse samenleving. De groepen bestaan uit maximaal 10 deelnemers. De activiteiten vinden plaats in vrouwencentrum Jasmijn. De Chinese vrouwen krijgen groepsgewijs individueel les van vrijwilligers, bijgestaan door een gecertificeerde docente. Activiteiten richten zich op alfabetisering van Chinese vrouwen die (a) niet kunnen lezen of schrijven, (b) anders zijn gealfabetiseerd of (c) Nederlands moeten leren. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering zijn de twee belangrijkste doelstellingen.

ABC groepen

ABC groepen zijn NT2 groepen vanuit het ROC Alfa-college. Toeleiding naar de ABC groepen kan onder meer plaatsvinden vanuit de gemeentelijke Dienst Sociale Zaken, de MJD en Jasmijn. Een belangrijk verschil met Sultanes en Chun Hui is dat in de ABC groepen alfabetisering in gemengde groepen (mannen en vrouwen) plaatsvindt. De ABC groepen bestaan uit maximaal 12 - 15 deelnemers. De activiteiten vinden plaats op een locatie van het ROC Alfa-college. In de ABC groepen wordt groepsgewijs les gegeven door een gekwalificeerde docent(e). Indien nodig worden vrijwilligers ingezet vanuit het ROC Alfa College. De ABC groepen zijn verdeeld over drie niveaus: (a) een groep analfabeten, (b) een groep anders

---

² voor een grote groep deelnemers is dit tevens een eerste kennismaking met de computer. In deze zin heeft de gekozen benadering ook een functie van 'digibetisering': het leren omgaan / vertrouwd raken met ICT-toepassingen, zoals gebruik van muis en toetsenbord op een normale PC.

gealfabetiseerden, (c) een groep NT2 beginners. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering zijn de twee belangrijkste doelstellingen. De etnische samenstelling van de ABC groepen is gevarieerd.

ABC Wegwijs

Naast de reguliere ABC groepen bestaat er ook een groep ABC Wegwijs. ABC Wegwijs is een samenwerkingsverband tussen ROC Alfa College en de Stichting Toevluchtsoord. De activiteiten binnen ABC Wegwijs zijn gericht op het aanleren van de Nederlandse taal aan een specifieke doelgroep: vrouwen met een geweldsachtergrond die om veiligheidsredenen niet naar buiten mogen. Binnen deze groep is geen sprake van gemengd onderwijs in een groepsgewijze setting. De lessen worden gegeven door een gekwalificeerde docent(e). De activiteiten van ABC Wegwijs vinden plaats op de locatie van de Stichting Toevluchtsoord. Omdat de activiteiten van doelgroep van ABC Wegwijs in een beschermde omgeving dienen plaats te vinden zijn de activiteiten voor de vrouwen van ABC Wegwijs vooral gericht op taalverwerving, als onderdeel van sociale activering. De etnische samenstelling van deze groep vrouwen is gevarieerd. Indien nodig worden vrijwilligers ingezet vanuit het ROC Alfa College.

Wegwijs in Groningen

Het traject Wegwijs in Groningen richt zich op dezelfde doelgroep als ABC Wegwijs: vrouwen met een geweldsachtergrond. Momenteel participeren er in deze groep ook deelnemers zonder geweldsachtergrond. Dit betreft instromers uit andere trajecten die de stad Groningen nog niet kennen. De deelnemers aan dit traject kunnen wél naar buiten. Voor deze groep is, naast taalverwerving sociale activering ook een belangrijke doelstelling van het traject. Wegwijs in Groningen is een samenwerkingsverband tussen ROC Alfa College en de Stichting Toevluchtsoord. De activiteiten van Wegwijs in Groningen vinden plaats op een locatie van het ROC Alfa-college. In dit traject wordt groepsgewijs les gegeven door een gekwalificeerde docent(e). De etnische samenstelling van deze groep vrouwen is gevarieerd. Indien nodig worden vrijwilligers ingezet vanuit het ROC Alfa College.

Digitale Vaardigheden

Voor allochtone vrouwen met een geweldsachtergrond bestaat tevens de mogelijkheid tot het volgen van lessen 'Digitale Vaardigheden'. Het aanleren van digitale vaardigheden wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de sociale activering van deze doelgroep. De lessen Digitale Vaardigheden worden aangeboden door Stichting Toevluchtsoord in samenwerking met ROC Alfa-college en vinden plaats op een locatie van het ROC Alfa-college. In dit traject wordt groepsgewijs en individueel les gegeven door een gekwalificeerde docent(e). De etnische samenstelling van deze groep vrouwen is gevarieerd. Indien nodig worden vrijwilligers ingezet vanuit het ROC Alfa-college.

Ad. 4: Groepsactiviteiten in de wijken

In een vijftal wijken van de stad Groningen worden groepsactiviteiten voor vrouwen uitgevoerd in zogenaamde '*interculturele vrouwengroepen*'. De interculturele vrouwengroepen worden gecoördineerd door een samenwerkingsverband van de Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (MJD) en Jasmijn. Het belangrijkste doel van deze groepen is om allochtone vrouwen te faciliteren en te activeren om deel te nemen aan de samenleving. De activiteiten die zijn opgezet zijn zeer divers en deels educatief, deels recreatief van aard. Steeds staat daarbij de interculturele ontmoeting centraal. Naast activiteiten die alleen op de groep zelf gericht zijn, zoals gezondheidsvoorlichting en beweging, zijn er ook specifiek op de wijk gerichte activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn de organisatie van christelijke en islamitische feestmaaltijden voor wijkbewoners, het bezoeken van een verzorgingshuis en het opzetten van een wandelclub.

De vrouwen worden gestimuleerd en gemotiveerd om ook zelf activiteiten in de wijk te gaan organiseren. Zo zijn er vrouwen die in de buurtcentra kooklessen geven aan groepjes wijkbewoners. Ook worden er contacten gelegd met de andere interculturele vrouwengroepen in de stad en worden de vrouwen gestimuleerd om deel te nemen aan stedelijke activiteiten, buiten de eigen wijk. Voorbeelden hier van zijn het verzorgen van een presentatie tijdens de Internationale Vrouwendag 2008 en het deelnemen aan uitwisselingsactiviteiten buiten de eigen wijk en stad. Daarnaast worden er regelmatig gastsprekers uit de stad of streek uitgenodigd in de wijk om met en binnen de interculturele vrouwengroepen te praten over o.a. cultuurverschillen, oorlogservaringen, opvoeding, etc.

Ad. 5: doorstroom naar reguliere inburgering

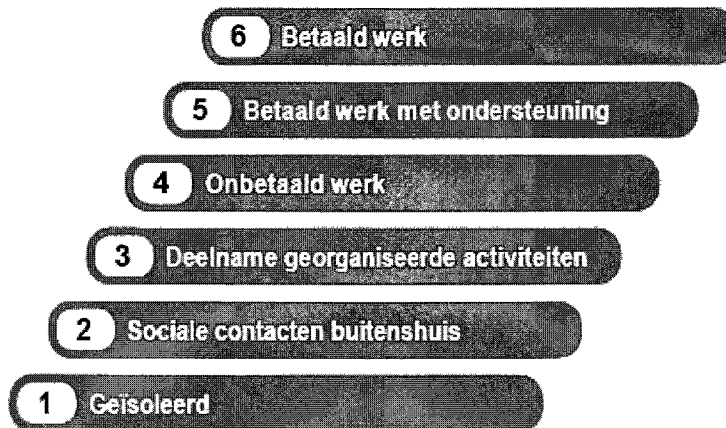
Een laatste stap binnen de keten bestaat uit de doorstroom van deelnemers vanuit bovenstaande groepen naar een regulier inburgeringstraject elders in de gemeente Groningen. Voor elke stap binnen de keten geldt dat, wanneer een deelnemer het alfabetiseringsniveau Alfa-C bereikt, doorstroom naar een regulier inburgeringstraject mogelijk en gewenst is. Het ROC Alfa-college brengt advies uit aan de Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen over aansluiting bij en instroom van deelnemers aan de reguliere inburgering. Locatie, methode en toegepaste materialen voor de reguliere inburgeringstrajecten zijn afhankelijk van de uitkomsten van gemeentelijke aanbestedingsprocedures. Wanneer een deelnemer instroomt in een regulier inburgeringstraject dient een overdracht plaats te vinden vanuit de keten richting de Dienst SoZaWe. Deze Dienst is, wat betreft de reguliere inburgeringstrajecten, verantwoordelijk voor plaatsing van de deelnemers.

3.2.2 In welke domeinen worden deelnemers geactiveerd?

Binnen de keten worden deelnemers gestimuleerd en zoveel mogelijke sociaal geactiveerd. Een belangrijke richtlijn hierbij vormt de Participatieladder, een meetinstrument dat is ontwikkeld voor de lokale overheid. Dit instrument wordt ingezet om de sociale en economische participatie te meten van verschillende doelgroepen, waaronder inburgeraars, maar ook werkzoekenden en andere economisch afhankelijke personen. Het principe van de Participatieladder is simpel. Zes treden geven het participatieniveau aan. De onderste vier zijn voor mensen zonder een arbeidscontract. De bovenste twee voor mensen met regulier werk: met ondersteuning (trede 5) of zonder (trede 6). Wie op welke trede thuishoort is overzichtelijk gedefinieerd en valt relatief eenvoudig vast te stellen. In Afbeelding 1 is de Participatieladder schematisch weergegeven.

Afbakening treden participatieladder

Afbeelding 1. bron: www.participatieladder.nl

De keten in Groningen richt zich in de pre-inburgeringstrajecten vooral op de eerste 4 treden van de Participatieladder. Na de laatste fase van de keten, de uitstroom naar reguliere inburgeringstrajecten, wordt de aandacht ook gericht op treden 5 en 6. In de eerste vier treden wordt binnen de keten aandacht besteed aan verschillende domeinen die van belang zijn voor een succesvolle inburgering en sociale participatie: taal, opleiding, werk, zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie, cultuur en veiligheid. Vanuit een duale benadering – in de keten, maar ook in de reguliere inburgeringstrajecten – zijn vaak domeinen samengevoegd. In tabel 1 is voor de eerste vier treden van de Participatieladder per trede aangegeven aan welk van deze domeinen aandacht wordt besteed binnen de keten.

Treden participatieladder	Domeinen						
	taal	opleiding	werk	zelfredzaamheid	maatschappelijke participatie	cultuur	veiligheid
Geïsoleerd	■			■	■		
Sociale contacten buitenshuis	■			■	■		
Deelname georganiseerde activiteiten	■	■			■	■	■
Onbetaald werk	■	■	■	■	■		

Tabel 1. bron: Vocational Research Institute 2009.

In de ketenaanpak, als voortraject naar reguliere inburgering, wordt geen aandacht besteed aan het domein 'inkomen', aangezien dit buiten de doelstelling valt van de ketenaanpak. In de reguliere inburgering is het domein 'inkomen' wel een aandachtspunt.

3.2.3 Welke methoden en materialen worden ingezet in de ketenaanpak?

Om aan de verschillende domeinen in de keten invulling te geven wordt door ketenpartners een scala aan materialen, instrumenten en methodieken ingezet. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van duale leertrajecten, het samenbrengen van en bevorderen van de communicatie tussen allochtonen en

autochtonen, het faciliteren en stimuleren van vrijwilligerswerk, het inzetten van digitale leermiddelen, het initiëren en uitvoeren van workshops en excursies, het inzetten van gastsprekers / gastdocenten, etc.

Een overzicht van binnen de keten gehanteerde materialen, instrumenten en methodieken is gegeven in bijlage 2. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de in de bijlage weergegeven lijst niet volledig en uitputtend is, maar slechts een aantal voorbeelden geeft.

3.2.4 In welke domeinen zijn ketenpartners actief?

De ketenaanpak in Groningen richt zich op zeven domeinen. Binnen deze domeinen zijn verschillende ketenpartners actief, vaak in nauwe samenwerking met elkaar. Niet alle ketenpartners zijn actief binnen dezelfde domeinen, hoewel binnen de keten altijd sprake is van samenwerking: partners stemmen hun activiteiten binnen de domeinen op elkaar af en vullen elkaar daarin aan. In tabel 2 is een schematisch overzicht gegeven van de relatie tussen ketenpartners en de verschillende domeinen binnen de keten.

Treden participatieladder	Domeinen						
	taal	opleiding	werk	zelfredzaamheid	maatschappelijke participatie	cultuur	veiligheid
St. Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn	■	■	■	■	■	■	■
ROC Alfa College	■	■	■	■	■	■	■
St. Toevluchtsoord	■	■	■	■	■	■	■
Maatschappelijk Juridische Dienstverlening (MJD)				■	■		■
Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD)							■
Gem. Dienst Onderwijs Cultuur Sport & Welzijn (OCSW)		■		■	■	■	■
Gem. Dienst Sociale Zaken & Werkgelegenheid (SoZaWe)	■	■	■	■	■	■	■
Multicultureel Netwerk	■	■	■	■	■	■	■

Tabel 2. bron: Vocational Research Institute, 2009.

Verschiedende partners in de keten hebben geformaliseerde afspraken gemaakt om de verschillende domeinen gezamenlijk in te vullen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de vorm van convenanten of samenwerkingsovereenkomsten. Er bestaan verschillende typen convenanten / samenwerkingsovereenkomsten tussen de volgende partners:

Samenwerkingsovereenkomsten op basis van missie, visie en doelstelling:

- ROC Alfa-college en Jasmijn: op het gebied van de ketenaanpak voor allochtone vrouwen, zowel voorafgaand aan de inburgering als parallel aan de inburgering en daarna.
- ROC Alfa-college en Stichting Toevluchtsoord: op het gebied van aanbod voor allochtone vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of mensenhandel.

- Jasmijn en MJD: op het gebied van samenhangend aanbod voor allochtone vrouwen gericht op emancipatie en participatie.
- Jasmijn en GGD: op het gebied van aanbod, gericht op informatie en ondersteuning over gezondheid en empowerment.

Samenwerkingsovereenkomsten op basis van inkoop, financiering:

- ROC Alfa-college en Dienst SoZaWe: op het gebied van doelgroepbepaling, toeleiding, financiering en rapportages.
- ROC Alfa-college en Dienst OCSW: op het gebied van doelgroepbepaling, financiering en rapportages.
- Jasmijn en Dienst SoZaWe: op het gebied van doelgroepbepaling, toeleiding, financiering en rapportages.
- Jasmijn en Dienst OCSW: op het gebied van emancipatie en financiering.

Niet tussen alle ketenpartners zijn samenwerkingsafspraken gemaakt en/of geformaliseerd. Zo is er binnen de keten ook sprake van structurele samenwerking, zonder dat daarover convenanten zijn gesloten. Voorbeelden hiervan zijn gezamenlijke activiteiten met:

- Buurt- en speeltuinverenigingen
- Stichting Stiel: vrijwilligersorganisatie en opbouwwerk (bijvoorbeeld kleurrijk buffet, wijkfeesten)
- Trivia: activiteiten op het gebied van sport en zwemmen voor vrouwen
- Centra voor jeugd en Gezin: afspraken over afstemming en organisatie van activiteiten.⁴

Daarnaast is er ook sprake van *ad hoc* samenwerking met organisaties waarvan de activiteiten bijdragen aan de doelstellingen van de ketenaanpak. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met:

- Huis van de Sport
- Het kunstencentrum
- Vensterscholen
- Centrum voor Ontwikkelings Samenwerking (COS)
- Het Groninger Museum
- Openbare bibliotheek en de bibliotheken in de wijken
- Zorgplein Noord

Ten slotte bestaat er bij de ketenpartners de bereidheid om aanvullende middelen te vinden en eigen middelen in te zetten voor extra activiteiten die een meerwaarde hebben voor de doelgroep. Voorbeelden hiervan zijn:

- Stadsdebatten en politieke dialogen
- Kunst en cultuuractiviteiten
- Leefstijdagen
- Plaza Migranta
- Zorgplaza Migranta
- Jasmijn Werkt
- Matriamarkt
- Thema's op het gebied van Rechten en Veiligheid
- Trainingen op het gebied van Weerbaarheid

---

⁴ Vanaf eind 2009 is Jasmijn in overleg met de Centra voor Jeugd en Gezin om de samenwerking een formeel en structureel karakter te geven.

3.2.5 Hoe worden de verschillende fasen binnen de ketenaanpak gefinancierd?

De activiteiten binnen de keten in Groningen zijn verdeeld over verschillende fasen. Binnen elk van deze fasen zijn één of meerdere ketenpartners actief. De financiering van de activiteiten die deze partners uitvoeren zijn afkomstig uit verschillende externe bronnen. Daarnaast zijn er activiteiten die vanuit interne bronnen - de ketenpartners zelf - worden gefinancierd. In tabel 3 is per fase in de keten een historisch overzicht gegeven van de beschikbare financieringsbronnen.

Fasen in de Keten		Financieringsbronnen					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	Werving	Financiering uit interne middelen	Financiering uit interne middelen	Financiering uit interne middelen	Financiering uit interne middelen	Financiering uit interne middelen	Financiering uit interne middelen
2	Thuisles	Geen financiering	Oranjerfonds	Oranjerfonds	Geen financiering	Geen financiering	Geen financiering
3	Sultanes	Oudkomersgelden - SoZaWe Groningen	Oranjerfonds	Oranjerfonds	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen Europees Integratie Fonds (EIF)	SoZaWe Gronigen voorloper participatie budget EIF
		Oranjerfonds	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen			
	Chun Hui					REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen
		REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	SoZaWe Groningen - soc. activering	SoZaWe Groningen - soc. activering
						SoZaWe Groningen - alfabetisering	SoZaWe Groningen - alfabetisering
	ABC Groepen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen	REP - OCSW Groningen
	ABC Wegwijs	Geen financiering	Geen financiering	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen
Wegwijs in Groningen	Geen financiering	Geen financiering	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	
Digitale Vaardigheden	Geen financiering	Geen financiering	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	SoZaWe Groningen	
4	Groepsactiviteiten in wijk/stad (interculturele vrouwengroepen)	Stichting MJD	Stichting MJD	Stichting MJD Ministerie van Justitie	Stichting MJD Ministerie van Justitie	Stichting MJD Lokaal Akkoord EIF	Stichting MJD Lokaal Akkoord aanvraag EIF
5	Uitstroom / doorstroom	SoZaWe reguliere inburgering	SoZaWe reguliere inburgering	SoZaWe reguliere inburgering	SoZaWe reguliere inburgering	SoZaWe reguliere inburgering	SoZaWe reguliere inburgering

Tabel 3. bron: Vocational Research Institute, 2009.

* Er wordt een onderscheid gemaakt tussen 'groepsfinanciering' en 'individuele financiering'. Financiële middelen van de Dienst OCSW (REP-middelen) dienen ter ondersteuning van activiteiten en zijn daardoor niet deelnemerafhankelijk. Financiële ondersteuning vanuit de dienst SoZaWe is gericht op individuele deelnemers, dus wel deelnemerafhankelijk.

Kenmerkend voor de financiering van de activiteiten binnen de keten is dat deze doorgaans van tijdelijke aard is. Financiering vanuit de verschillende bronnen wordt steeds voor een beperkte periode toegekend, variërend van enkele maanden tot een jaar. Deze financiering is dan gericht op specifieke onderdelen van de keten. Wanneer er sprake is van financiële ondersteuning uit externe bronnen is deze

gericht op deelnemers en activiteiten, en niet op bijvoorbeeld coördinatie, ontwikkeling en extra begeleiding: dit wordt bekostigd vanuit interne middelen van de ketenpartners.

Financiering is niet vanzelfsprekend en dient dan ook steeds opnieuw te worden aangevraagd. De keten heeft nooit als geheel een overkoepelende financiële bijdrage ontvangen uit externe bron. Daarnaast valt op dat verschillende activiteiten, die in de keten min of meer gelijksoortig zijn en binnen dezelfde ketenfase vallen (bijvoorbeeld Sultanes, Chun Hui en ABC Groepen) vanuit verschillende bronnen worden gefinancierd. Ook valt op dat externe financiële bijdragen voor de fasen 2 en 4 vooral afkomstig zijn uit nationale middelen, terwijl de activiteiten in fase 3 voornamelijk met bijdragen uit gemeentelijke middelen mogelijk worden gemaakt.

Uit interviews met ketenpartners is gebleken dat het nationale en gemeentelijke beleid vaak niet parallel lopen wat betreft doelstellingen en indicatoren. Zowel de aanbestedingsprocedures als de steeds wijzigende wet- en regelgeving kunnen ertoe leiden dat de uitvoering van de activiteiten in de keten worden gefrustreerd en succesvolle activiteiten moeten worden gestaakt.

Een voorbeeld met betrekking tot de gevolgen van gewijzigde regelgeving biedt het project Amazone: binnen de keten werden middels dit project allochtone vrouwen succesvol begeleid naar betaald werk of vrijwilligerswerk. Amazone is gedurende enkele jaren gefinancierd vanuit de gemeente Groningen. In 2007 werd door de nationale overheid het project *1001 Kracht* gestart. De doelstellingen van dit project sloten aan bij de doelen van de keten – het bevorderen van activering en participatie van allochtone vrouwen. De nationale overheid stelde hiervoor geld beschikbaar aan de gemeente Groningen. De gemeente reserveerde de gelden vervolgens niet voor het in stand houden van de succesvolle activiteiten van Amazone binnen de bestaande keten, maar financierde er de activiteiten van een opbouworganisatie mee. De financiering van Amazone viel hiermee weg. Bij gebrek aan alternatieve financiering moesten de activiteiten van Amazone worden gestaakt en viel een succesvol onderdeel van de keten weg. Momenteel wordt Amazone gefinancierd vanuit de 'Meedoen' middelen van de Dienst SoZaWe (gemeente Groningen) en vanuit het budget van het ministerie van WVS inzake emancipatieprojecten, 'alle troeven in handen'.

Een ander voorbeeld biedt de soms gebrekkige aansluiting in de in-, door- en uitstroom van individuele deelnemers in de keten ten gevolge van de periodiek terugkerende aanbestedingsprocedures: vanaf oktober 2009 moesten deelnemers onnodig lang wachten op uitstroom uit de keten / doorstroom naar reguliere inburgering, terwijl zij daarvoor binnen de keten inmiddels wel voldoende waren gekwalificeerd. Vanuit de Dienst SoZaWe werden deze deelnemers niet in een regulier inburgeringstraject geplaatst, omdat per 01 januari 2010 een nieuw inburgeringsbestek in werking zou treden. Vanuit SoZaWe zou eerst worden afgewacht aan welke organisatie deze reguliere inburgering voor de volgende periode werd gegund. Pas daarna zouden deelnemers vanuit de keten kunnen doorstromen in een vervoltraject.

Een belangrijke meerwaarde van de ketenaanpak blijkt te zijn dat de betrokken partners goede kennis hebben van de doelgroep en daardoor goed in staat zijn te signaleren aan welke activiteiten en vormen van educatie er binnen de doelgroep behoefte bestaat. Op basis daarvan wordt binnen de keten een aanbod voor de doelgroep gecreëerd: een bottom-up benadering. Het wijzigende gemeentelijk beleid, waarin steeds vaker sprake is van openbare aanbestedingen, dwingt ketenpartners ertoe om in een activiteiten en cursusaanbod te voorzien dat binnen de kaders van het gemeentelijk format past en waarbij vervolgens een doelgroep gezocht moet worden die daarbij aansluit: een top-down benadering.

bron: Vocational Research Institute, 2009.

Wanneer tabel 3 wordt bekeken is te zien dat de activiteiten in de 1e fase van de keten - werving van deelnemers - voortdurend vanuit interne middelen van de ketenpartners zijn gefinancierd. Ten behoeve van de werving is geen financiële bijdrage ontvangen uit externe bron. Met betrekking tot de 2e fase van de keten valt op dat voor de thuislessen alleen in 2006 en 2007 financiering uit externe bron is ontvangen. De uitvoering van de thuislessen is, na het wegvallen van deze externe financiering, gestopt. Dit terwijl er een duidelijke samenhang is tussen de thuislessen en de groepslessen. Zo werden in 2006 en 2007 de thuislessen en groepslessen gezamenlijk gefinancierd vanuit het Oranjefonds.

Voor de Groepslessen van Sultanes werd daarnaast in deze periode aanvullende financiering ontvangen vanuit het Regionaal Educatief Plan (REP) van de Dienst Onderwijs, Cultuur, Sport & Welzijn (OCSW) van de gemeente Groningen. Stichting Toevluchtsoord ontving in de jaren 2007, 2008 en 2009 financiering van SoZaWe om de trajecten ABC Wegwijs, Wegwijs in Groningen en Digitale Vaardigheden bij het Alfa-college in te kopen. Voor het jaar 2010 krijgt Stichting Toevluchtsoord een geldbedrag van SoZaWe, waarmee ze zelf trajecten bij derden kan inkopen.

De 3e fase van de keten, de groepslessen, wordt uitgevoerd in verschillende vormen. Voor al deze vormen zijn steeds voornamelijk gemeentelijke middelen gegenereerd. Enige uitzondering hierop vormt Sultanes, waarvoor in 2005 tot en met 2007 tevens middelen uit het Oranjefonds beschikbaar waren. Daarnaast is te zien dat de gemeentelijke ondersteuning van activiteiten in fase 3 afkomstig is van verschillende Diensten. Per onderdeel in deze 3e fase is een zekere continuïteit in de financieringsbronnen te zien. Zo lijkt er ten aanzien van Chun Hui sprake te zijn van continue financiële ondersteuning vanuit de Dienst OCSW (REP-middelen). In 2010 vindt er voor Chun Hui aanvullende financiering plaats vanuit verschillende bronnen binnen de Dienst SoZaWe. Voor de ABC Groepen wordt in de periode 2005-2010 steeds een bijdrage ontvangen vanuit de Dienst OCSW (REP-middelen) en vindt financiële ondersteuning van ABC Wegwijs, Wegwijs in Groningen en Digitale vaardigheden in de periode 2007-2010 steeds plaats vanuit de Dienst SoZaWe. Sultanes is in de periode 2006-2009 steeds ondersteund met een financiële bijdrage vanuit de Dienst OCSW (REP-middelen). Vanaf 2010 neemt de Dienst SoZaWe deze ondersteuning over middels bijdrage uit de voorloper van het Participatiebudget. De REP-middelen bestaan uit gelden die door de gemeente geormerkt zijn voor educatieve trajecten die door ROC's worden uitgevoerd. De REP-middelen worden vanaf 2010 jaarlijks afgebouwd, totdat in 2013 de educatieve trajecten volledig via aanbesteding zullen worden gegund en worden betaald uit het participatiebudget.

Ten gevolge van de afbouw van REP-middelen moesten binnen de keten 4 alfabetiseringsgroepen worden samengevoegd tot 2. Dit leidde tot een situatie waarin 26 allochtone analfabeten in één ABC-klas zaten. In de praktijk bleek dit niet werkbaar en de 2 groepen werden nogmaals opnieuw ingedeeld en verdeeld over 3 groepen. Het gevolg hiervan was dat deelnemers in grotere groepen les krijgen en dat er per week een halve dag minder les kan worden gegeven.

bron: Vocational Research Institute, 2009.

In de 4e fase van de keten is, in tegenstelling tot de overige fasen, sprake van een structurele financiering. De Stichting Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD) financiert vanaf 2005 structureel 3 interculturele vrouwengroepen. 2 Andere interculturele vrouwengroepen zijn met behulp van subsidie van het ministerie van Justitie gestart in 2007 en 2008. In 2009 zijn deze 2 groepen gefinancierd vanuit de gelden Lokaal Akkoord. Voor 2010 wordt voor deze 2 groepen opnieuw een beroep gedaan op deze Lokaal Akkoord middelen.

In de laatste fase van de keten, fase 5 - uitstroom / doorstroom, is sprake van overdracht van deelnemers naar de Dienst SoZaWe, die verantwoordelijk is voor verwijzing naar het reguliere inburgeringsprogramma. De financiering heeft een niet-structureel karakter, vanwege terugkerende aanbestedingsprocedures. Bovendien valt de reguliere inburgering niet binnen de keten. De terugkerende aanbestedingsprocedures (elke 2 jaar) frustreren echter een directe doorstroom vanuit de keten. Zo werden bijvoorbeeld vanaf oktober 2009 de deelnemers, die al ver genoeg gevorderd waren om te kunnen doorstromen naar de reguliere inburgering, niet in een inburgeringstraject geplaatst omdat per 1 januari 2010 een nieuw inburgeringsbestek in werking trad en SoZaWe wilde afwachten welke organisatie deze inburgeringstrajecten zouden gaan uitvoeren. Dit leidde ertoe dat deelnemers onnodig lang moesten wachten op aansluiting bij de reguliere inburgering.⁵

In onderstaand kader is een beschrijvend voorbeeld gegeven van de wijze waarop een onderdeel van de keten is gefinancierd: Sultanes.

Tot 2003	financiering vanuit een welzijnsinstelling (indirecte financiering vanuit de gemeente Groningen)
2003-2004	tijdelijke financiering van de Dienst OCSW gemeente Groningen.
2004-2006	combinatie van enerzijds Oudkomersgelden (Sozawe) en subsidie van het Oranjefonds.
2006-2007	subsidie van het Oranjefonds (in combinatie met het Thuislesprogramma), aangevuld met financiering vanuit de Dienst OCSW (REP-gelden).
2008-2009	financiering vanuit de Dienst OCSW (REP-gelden) t.b.v. de alfabetisering van allochtonen in combinatie met financiering vanuit Sozawe t.b.v. de sociale activering van niet-analfabete allochtonen. In 2009 is het project OKTAAV gestart ten behoeve van de structurele duurzame ontwikkeling en innovatie van de ketenbenadering voor allochtone vrouwen. Voor vrouwen die in de keten participeren en vallen binnen de doelgroep van het Europees Integratie Fonds (EIF) geldt een deel van de EIF-financiering als cofinanciering voor de ontwikkelings- en pilot activiteiten van Sultanes in het kader van het project. De lessen zijn gefinancierd door de gemeente Groningen. Overige activiteiten, zoals coördinatie, ontwikkeling, extra begeleiding wordt niet volledig bekostigd.
2010	financiering door SoZaWe vanuit de 'voorloper' van het Participatiebudget.

In 2009 zijn 96 analfabete allochtone deelnemers bekostigd via OCSW (REP-gelden), waarvan er maximaal 48 vrouwen in Sultanes (& Chun Hui) kunnen deelnemen. Overige cursisten werden betaald door SoZaWe t.b.v. sociale activering van analfabete en niet-analfabete allochtonen.

Vanaf 2010 worden de REP-middelen beheerd door de Dienst SoZaWe. In 2010 worden 72 analfabete allochtone deelnemers bekostigd vanuit SoZaWe (REP-gelden) t.b.v. NT2 alfabetisering van allochtonen. Tevens worden 70 deelnemers bekostigd uit het contract "Sociale Activering" met SoZaWe t.b.v. analfabete en niet-analfabete allochtonen.

bron: Vocational Research Institute, 2009.

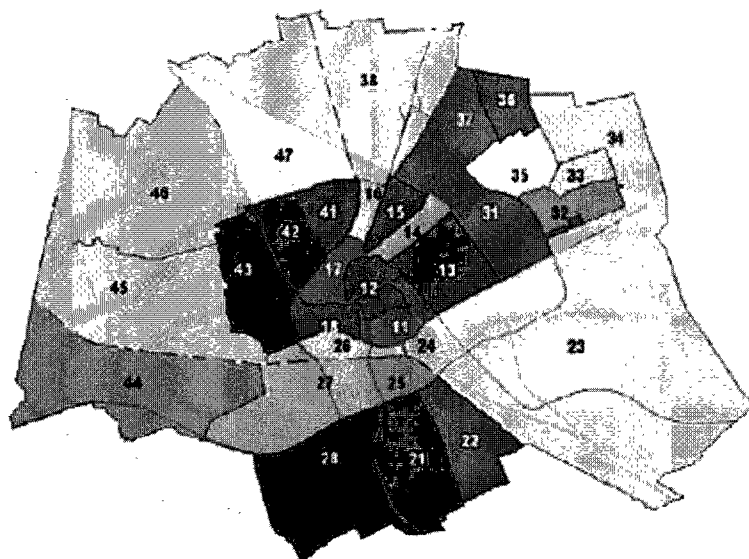
⁵ In het kader van het EIF-project OKTAAV richt deze rapportage zich uitsluitend op de activiteiten in de keten tot aan de reguliere inburgering. Zogenaamde 'parallele' en 'post'-trajecten in relatie tot de reguliere inburgering worden hier derhalve niet behandeld. Aanbestedingsprocedures zijn ook van invloed op deze parallele en post-trajecten. Wordt een aanbesteding vanuit de gemeente Groningen niet gegund aan één van de ketenpartners, dan vallen er met name gaten in de activiteiten binnen deze parallele en post-trajecten.

3.3 Kwantitatieve gegevens ketendeelnemers

De ketenaanpak in Groningen richt zich, zoals ook in de inleiding bij deze rapportage vermeld, op de volgende doelgroep: *Sociaal geïsoleerde allochtone vrouwen die worden gekenmerkt door een zogenaamde 'multiproblematiek'*.

Deze doelgroep is zeer breed en moeilijk binnen één noemer te vatten. Met name de focus op de zogenoemde multiproblematiek is hierin problematisch: er zijn geen, of slechts versnipperde statistische gegevens beschikbaar over bijvoorbeeld sociaal-geïsoleerde allochtone vrouwen, het aantal laag-leerbare en/of analfabete allochtone vrouwen, allochtone vrouwen met psychische problematiek, etc. Al deze voorbeelden kunnen worden geclusterd onder de noemer 'multiproblematiek', temeer daar dergelijke problemen binnen de doelgroep vaak tegelijkertijd voorkomen. De doelgroep waarmee in de keten wordt gewerkt is ook bij de Dienst SoZaWe slechts in beperkte mate bekend en in kaart gebracht. De keuze voor deze doelgroep heeft derhalve als consequentie dat het zeer moeilijk is om haar op statistisch verantwoorde wijze in kaart te brengen. Niet alleen omdat de informatie over de doelgroep is verspreid over een arsenaal aan uiteenlopende organisaties. Denk bijvoorbeeld aan de Dienst SoZaWe, ROC Alfa-college, Jasmijn, maar ook de GGD-Groningen, GGZ-Groningen, MJD en overige organisaties die op een of andere wijze met de doelgroep in aanraking komen. Maar ook omdat niet bij al deze organisaties een adequate en complete registratie van de doelgroep beschikbaar of openbaar is. Betreffende gegevens zijn vaak privacygevoelig en beschermd. Daarnaast is tijdens het onderzoek gebleken dat veel gegevens, die voor een duidelijk beeld van de doelgroep noodzakelijk zijn, niet eenduidig of geheel niet worden geregistreerd.⁶ Voorbeelden zijn de registratie van het opleidingsniveau, de werkervaring in het land van herkomst en indicaties voor leerbaarheidsgegevens, zoals het spreken van één of meerdere talen naast de moedertaal. Echter, door bestaande netwerken van de ketenpartners is gebleken dat de doelgroep wel benaderbaar en kenbaar is en met succes kan worden betrokken in de ketenaanpak. Hierdoor komt deze groep langzaam maar toch steeds iets beter in beeld.

In deze paragraaf zal een beknopt overzicht worden gegeven van het aantal

deelnemers in de keten en vervolgens worden gerelateerd aan het totale aantal allochtone vrouwen in de gemeente Groningen. Uit de onderstaande paragraaf blijkt dat een belangrijk deel van de allochtone vrouwen, vallend binnen de doelgroep, wordt bereikt en bediend door de keten.

In afbeelding 2 is een overzicht gegeven van de verdeling

Afbeelding 2. bron: *Vlugschrift Minderheden* (Bureau O&S Groningen, 2008)

⁶ Cijfers in het *Vlugschrift Minderheden 2008* van de Gemeente Groningen tonen bijvoorbeeld een discrepantie in het aantal aanwezige allochtonen in de gemeente. Volgens één berekening zijn er in 2008 in Groningen in totaal 34.789 allochtonen, terwijl dat er volgens een volgende berekening in dezelfde rapportage 34.684 zijn. Onduidelijk is waardoor dit verschil wordt veroorzaakt.

van allochtonen (totalen westers en niet-westers, zonder onderscheid naar geslacht) over de verschillende postcodegebieden van de gemeente Groningen in 2008. Hoe donkerder het postcodegebied in de afbeelding, hoe hoger de concentratie allochtonen binnen het gebied.

Zoals in de afbeelding is te zien is het aantal allochtonen niet in alle wijken even groot. Gebieden met veel allochtonen zijn onder meer Paddepoel (nr. 42), Selwerd (nr. 41), Indische Buurt (nr. 15), Vinkhuizen (nr. 43), Beijum (nr. 36/37), Corpus den Hoorn (nr. 28) en Lewenborg (nr. 32/33). Activiteiten van de keten vinden plaats in buurtcentra in de volgende wijken: Beijum, Corpus den Hoorn, Lewenborg, Indische Buurt en Vinkhuizen. De keten is dus actief in de wijken waarin relatief de hoogste concentraties allochtonen wonen. In tabel 4 wordt van de verdeling van allochtonen over de verschillende wijken van de gemeente Groningen een gedetailleerd overzicht gegeven. De tabel geeft de situatie weer voor 2008.

Allochtonen in verhouding tot de totale bevolking per postcodegebied, 1 januari 2008						
Wijk / postcode gebied	Absoluut		Percentage		totaal bevolking	Index (all.) 1999=100
	westers	niet-westers	westers	niet-westers		
16 De Hoogte	278	632	8,8%	20,0%	3.159	115,2
42 Paddepoel	796	1.602	9,5%	19,1%	8.390	120,6
41 Selwerd	737	1.411	9,4%	17,9%	7.861	155,7
36 Beijum-Oost	717	1.129	10,5%	16,5%	6.860	95,6
15 Indische Buurt	751	1.255	9,1%	15,2%	8.264	129,3
43 Vinkhuizen	1.009	1.510	9,6%	14,4%	10.487	105,3
32 Lewenborg-Zuid	472	676	9,0%	12,9%	5.260	89,8
37 Beijum-West	608	765	9,5%	11,9%	6.420	103,4
33 Lewenborg-Noord	377	389	10,6%	11,0%	3.541	106,2
13 Oosterpark	1.056	1.134	9,9%	10,6%	10.719	133,9
Gemeente totaal	17.572	17.112	9,6%	9,4%	182.739	125,9
21 De Wijert	1.164	852	11,4%	8,3%	10.242	130,5
11 Stads kern-Zuid	996	601	12,4%	7,5%	8.033	142,7
46 Dorkwerd	421	388	7,4%	6,8%	5.666	394,6
12 Stads kern-Noord	1.012	580	11,9%	6,8%	8.518	142,7
23 Euvelgunne	322	196	10,4%	6,4%	3.082	265,6
28 Corpus den Hoorn	933	632	9,3%	6,3%	10.017	115,2
35 Bovenstreek	14	16	5,5%	6,3%	254	200,0
18 Schildersbuurt	897	512	10,7%	6,1%	8.362	138,4
47 Universiteitscomplex	4	1	23,5%	5,9%	17	500,0
22 Coendersborg	744	427	9,9%	5,7%	7.536	128,8
24 Oosterpoort	523	259	11,1%	5,5%	4.732	144,0
17 Oranjebuurt	666	341	10,6%	5,4%	6.299	122,2
26 Zeeheldenbuurt	346	208	8,8%	5,3%	3.923	133,2
14 Korreweg	430	265	8,5%	5,2%	5.084	140,4
31 Oosterhooggebrug	588	364	7,9%	4,9%	7.488	131,1
25 Rivierenbuurt	497	247	9,6%	4,7%	5.202	131,9
27 Stadspark	373	241	7,3%	4,7%	5.077	134,1
45 Hoogkerk-Noord	203	139	6,6%	4,5%	3.098	165,2
38 Noorderhooggebrug	19	17	4,5%	4,0%	422	133,3
34 Noorddijk	178	111	6,1%	3,8%	2.906	107,0
44 Hoogkerk-Zuid	441	212	7,6%	3,6%	5.820	122,3

Tabel 4. bron: Vlugschrift Minderheden (Bureau O&S Groningen, 2008)

Volgens bovenstaande tabel, bestaat in 2008 het totale aantal allochtonen in de gemeente Groningen uit 34.684 personen. De groep westerse en niet-westerse

allochtonen in de gemeente heeft in 2008 een vrijwel gelijke omvang (respectievelijk 17.572 westers / 17.112 niet-westers). De totale aantallen allochtonen in Groningen over de periode 2004 – 2008 zijn vrij stabiel gebleven: er is nauwelijks sprake van toe- of afname van de totale groep. In tabel 5 is van deze totalen een overzicht gegeven. Met betrekking tot het aantal allochtone vrouwen in de gemeente is te zien dat ook hier de populatie stabiel is: er is weinig sprake van krimp noch groei van het aantal allochtone vrouwen. Wel is het aantal allochtone vrouwen over de gehele periode steeds net iets kleiner dan het aantal allochtone mannen.

Jaar	Allochtonen in Groningen		
	man	vrouw	totaal
2004	17.782	16.831	34.613
2005	18.146	17.366	35.512
2006	17.212	16.408	33.620
2007	17.435	16.786	34.221
2008	17.725	17.064	34.789

Tabel 5. bron: Vlugschrift Minderheden (Bureau O&S Groningen, 2004 t/m 2008)

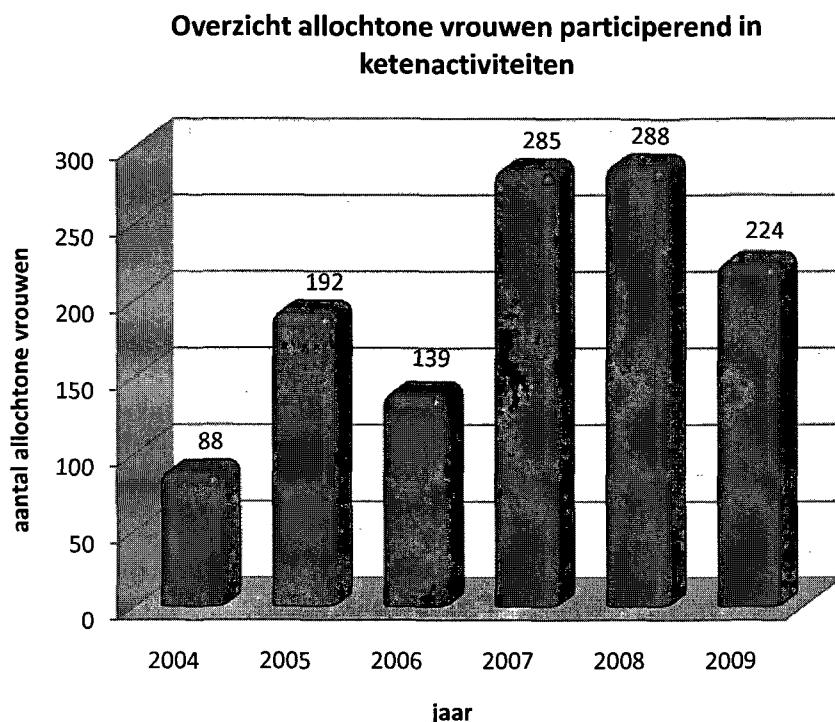
Naar aanleiding van de invoering van het *Participatiebudget* in 2009, is in 2009 door de gemeente Groningen in kaart gebracht welke overlap er bestaat tussen groepen burgers op het terrein van reïntegratie, inburgering en educatie. Zoals weergegeven in tabel 6 blijkt uit de gemaakte analyse dat 874 allochtonen in de periode januari 2006 – mei 2008 gebruikt hebben gemaakt van educatie voorzieningen die in de gemeente Groningen worden aangeboden. Deze voorzieningen hebben dan met name betrekking op *sociale redzaamheid* en *NT2-educatie*.

EDUCATIE (jan 2006-mei 2008)	Totaal	Geslacht		Etnische herkomst	
		man	vrouw	allochtoon	autochtoon
Sociale redzaamheid	918	312 34%	606 66%	431 47%	487 53%
NT2	447	112 25%	335 75%	443 97%	4 3%
Totaal	1365	424	941	874	491

Tabel 6. bron: Doelgroepanalyse participatiebudget (gemeente Groningen, 2009)

De activiteiten van de keten – als voortraject voor de reguliere inburgering – zijn met name gericht op inburgering en educatie. De activiteiten van de keten raken ook aan doelstellingen van reïntegratie, zij het dat dit geen onderdeel uitmaakt van het voortraject waarop deze rapportage is gericht, maar wel van de zogenaamde parallele of post-trajecten die gerelateerd zijn aan reguliere inburgering. Echter, over het exacte aantal allochtone vrouwen in de gemeente Groningen dat past binnen de doelgroep is zowel bij de Dienst SoZaWe als bij andere ketenpartners geen volledige en betrouwbare informatie bekend. Wanneer het aantal deelnemers aan de ketenactiviteiten rondom educatie worden vergeleken met bovenstaande gegevens omtrent deelnemers aan educatieactiviteiten, mag worden aangenomen dat vanuit de keten een aanzienlijk deel van de doelgroep allochtone vrouwen wordt bereikt en bediend.

In de periode 2004 – 2009 hebben ketenpartners in de gemeente Groningen educatieve activiteiten aangeboden voor allochtone vrouwen. In onderstaande grafiek (Grafiek 1) wordt een overzicht gegeven van de totale aantallen deelnemen-

Grafiek 1. bron: Vocational Research Institute, 2009.

de allochtone vrouwen binnen de keten. Voor het jaar 2004 kan gezegd worden dat deze nog valt binnen de aanlooperperiode van de ketenactiviteiten: de ketenaanpak was toen recent opgestart en de doelgroep werd nog niet zo effectief bereikt als in latere jaren. In de periode na 2004 is een sterke groei te zien van het aantal allochtone vrouwen dat aan activiteiten in de keten deelneemt. Omdat er voor de gemeente Groningen geen betrouwbare gegevens over de doelgroep beschikbaar zijn voor de gehele periode 2004 – 2009, is het niet mogelijk om over de gehele periode een vergelijking te maken tussen de grootte van de doelgroep en het aantal deelnemers in de ketenaanpak. Wel is gebleken dat er sprake is van een afname van het aantal deelnemers in de ketenaanpak in 2009. Dit kan het gevolg zijn van een afnemende beschikbaarheid van financiële middelen in de keten in 2009 ten opzichte van 2007 en 2008; hierdoor zouden in 2009 minder deelnemers geplaatst kunnen worden.

3.4 Deelnemer volgsysteem, monitoring en registratie

Bij de uitvoering van onderliggend onderzoek bleek dat een eenduidige en betrouwbare registratie en monitoring van deelnemers aan de ketenactiviteiten niet beschikbaar was. Beschikbare bestanden waren niet volledig (ontbrekende gegevens), waren vervuild (dubbele tellingen en geanonimiseerde registratie) en waren niet eenduidig qua opzet. Uit interviews met ketenpartners bleek dat de wijze waarop deelnemergegevens tot op heden geregistreerd zijn vooral wordt bepaald door de financier van de activiteiten. Elke financier heeft zijn eigen speerpunten, zijn eigen wijze van verslaglegging en verantwoording. Zo is het rapportagesysteem van ROC Alfa-college gebaseerd op de gegevens die vanuit het ministerie van OC&W worden voorgeschreven: via het registratiesysteem 'Bron' wordt gerapporteerd naar

de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, voorheen Informatie Beheer Groep). Daarnaast wordt de registratie en rapportage zoveel mogelijk afgestemd op de gegevens die vanuit de verschillende financiers worden voorgeschreven, ook al is deze financiering niet structureel en is er vaak sprake van meerdere financiers. Daarnaast voeren verschillende ketenpartners binnen de keten soms afzonderlijke, niet uitwisselbare registratie. In een enkel geval heeft dit ook te maken met de bescherming van de privacy en veiligheid van deelnemers. Zo rapporteert Stichting Toevluchtsoord niet richting alle ketenpartners, maar alleen naar de Dienst SoZaWe. ROC Alfa-college registreert dezelfde deelnemers wel, maar geheel geanonimiseerd.

Een uniform en samenhangend rapportage- en registratiebeleid ten aanzien van de ketendeelnemers ontbreekt. Zo is er bijvoorbeeld geen duidelijk zicht op de totale omvang van de doelgroep en het uiteindelijke deel dat vanuit de keten wordt bereikt en bediend. Zo zijn er bijvoorbeeld geen eenduidige gegevens omtrent in-, door- en uitstroom, zowel binnen de keten als vanuit de keten richting reguliere inburgering. En zo wordt er bijvoorbeeld vanuit de keten zeer veel energie gestoken in de werving van deelnemers via vrijwilligers, terwijl er geen registratie plaatsvindt van de wijze waarop de instroom van deelnemers in de keten daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Het ontbreken van een adequaat en eenduidig monitorings- en registratiebeleid of een cliëntvolgsysteem geeft de ketenpartners een zekere vrijheid. Echter het heeft ook een aantal negatieve consequenties, waaronder de volgende:

- Een efficiëntie- en effectiviteitsmeting van de activiteiten binnen de keten is op deze wijze zeer moeilijk te realiseren, zowel voor de keten als geheel als voor de activiteiten per afzonderlijke ketenpartner.
- Een inschatting van de geboden kwaliteit van ketenactiviteiten en mogelijke verbeteringen daarvan zijn nauwelijks te waarborgen.

4. STERKTE-ZWAKTE ANALYSE KETENAANPAK

Uit de in het onderzoek omschreven ketenaanpak omtrent de toeleiding van allochtone vrouwen naar reguliere inburgering in Groningen kunnen een aantal sterke en zwakkere elementen worden gedestilleerd. In onderstaande paragrafen is van deze elementen een overzicht gegeven. Naar aanleiding van de omschreven sterke en zwakkere elementen in en rondom de keten worden tevens enkele aanbevelingen gegeven voor verbeteringen van kwaliteit en structuur van de ketenaanpak.

4.1 Sterke elementen ketenaanpak

In onderstaande paragraaf wordt een overzicht gegeven van elementen die ertoe bijdragen dat activiteiten binnen de keten op succesvolle wijze kunnen worden uitgevoerd en de doelstelling van zowel ketenpartners als deelnemers kunnen worden bereikt: sterke elementen van de ketenaanpak.

- Partners kennen elkaar door langdurige ervaring:

Bij de totale keten van toeleiding tot reguliere inburgering zijn de volgende 7 organisaties betrokken: ROC Alfa College, Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn, Dienst SoZaWe, Dienst OCSW, Stichting Toevluchtsoord, Maatschappelijk Juridische Dienstverlening, Gemeentelijke Gezondheidsdienst. Deze partners werken - op verschillende vlakken binnen de keten samen. De opgebouwde ervaring door en tussen partners heeft ertoe geleid dat partners elkaar goed kennen, elkaar goed en snel weten te vinden, elkaar op verantwoordelijkheden en taken durven te wijzen en duidelijk gezamenlijk een doel nastreven.

- Korte communicatielijnen:

Uit interviews met en observaties binnen de betrokken ketenorganisaties blijkt dat tussen ketenpartners – zowel op uitvoerings- als management- / bestuurlijk niveau – op directe wijze, via korte lijnen wordt gecommuniceerd. De communicatie tussen de betrokken organisaties is hierdoor over het algemeen helder en overzichtelijk en heeft zo een positieve invloed op de procesbewaking: deze kan daardoor efficiënt zijn.

- Activiteit gebonden kinderopvang tijdens de lessen in de wijken:

Jasmijn biedt op haar locatie activiteit gebonden kinderopvang aan. Deelnemers aan de activiteiten van Jasmijn, de multiculturele vrouwengroepen, de Sultanes en Chun Hui groepen kunnen daarvan gratis gebruik maken. Uit interviews blijkt dat deze mogelijkheid zeer drempelverlagend werkt. De moeders kunnen ongestoord de lessen volgen in de wetenschap dat hun kind goed opgevangen wordt.

- Persoonlijke betrokkenheid:

Uit interviews met en observaties binnen de betrokken ketenorganisaties blijkt dat er binnen deze organisaties een sterke persoonlijke betrokkenheid is ten aanzien van zowel het doel, de doelstelling als de doelgroep van de keten. Deze persoonlijke betrokkenheid ligt zowel op het uitvoerings- als management- / bestuurlijk niveau. Hierdoor zijn de uitvoerende professionele krachten binnen een aantal ketenorganisaties bereid om een 'stapje extra' te doen; zich onbezoldigd (i.e. zonder of met geringe financiële tegemoetkoming / vergoeding) in te zetten voor de doelgroep en het bereiken van het doel van de keten voor deelnemers.

- Inzet vrijwilligers:

Binnen de uitvoerende ketenorganisaties, met name ROC Alfa College en Stichting Multicultureel Vrouwen centrum Jasmijn, worden vrijwilligers ingezet. Deze vrijwilligers – alle vrouwelijk – zijn zowel van autochtone als allochtone afkomst en hebben een belangrijk aandeel in het slagen van de toeleiding naar reguliere inburgering voor de doelgroep. De inzet van vrijwilligers is zeer groot en heeft een aantal belangrijke voordelen:

- Deelnemers krijgen 1 op 1 begeleiding van vrijwilligers. Hierdoor kan richting de deelnemers sterk maatwerk worden geleverd en kunnen begeleiding en uitstroomdoelen per persoon worden gefaciliteerd, waarbij kan worden uitgegaan van de persoonlijke mogelijkheden van elke deelnemer.
- Doordat veel vrijwilligers zelf afkomstig zijn uit de doelgroep bestaat er vaak een sterke binding met en begrip voor de situatie van de deelnemers. Deze binding en dit begrip zorgen voor vertrouwen tussen begeleider en deelnemer. Dit heeft een positieve invloed op de effectiviteit van de geboden trajecten.
- Inzet van vrijwilligers is kostenbesparend. Vrijwilligers krijgen geen vergoeding voor hun activiteiten binnen de keten. Wel wordt er vanuit ketenpartners – met name ROC Alfa College – bijgedragen aan de didactische -deskundigheidsbevordering van de betrokken vrijwilligers. De inzet van deze didactisch onderlegde vrijwilligers zorgt ervoor dat er een kleiner beroep wordt gedaan op professionals, terwijl tegelijkertijd de kwaliteit van de begeleiding van deelnemers wel gegarandeerd kan blijven.

- Kruisbestuiving van kennis en expertise binnen de keten:

De verschillende ketenpartners benaderen de doelgroep vanuit een verschillend perspectief, doch alle met hetzelfde doel. Zo richt Stichting Toevluchtsoord zich bijvoorbeeld specifiek op vrouwen met een geweldsachtergrond, inclusief de daarbij benodigde bescherming. ROC Alfa College richt zich met name op educatieve activiteiten richting de doelgroep en Multicultureel Vrouwen centrum Jasmijn richt zich vooral op activiteiten in het kader van sociale activering. Door deze verscheidenheid aan benaderingen en de goede communicatiestructuur tussen ketenpartners is er een kruisbestuiving van kennis en expertise binnen de keten. Dit stelt partners in staat elkaar effectief te faciliteren. De doelgroep waarmee in de keten wordt gewerkt is bijvoorbeeld bij de Dienst SoZaWe slechts in beperkte mate bekend en in kaart gebracht. De kennis en ervaringen van andere ketenpartners over de doelgroep helpen de Dienst SoZaWe bij het in kaart brengen van de doelgroep en het beter afstemmen van de beleidsuitvoering. Op basis van de door ketenpartners aan de Dienst SoZaWe geleverde informatie faciliteert de Dienst SoZaWe de toegang van deelnemers tot de keten. Zo versterken ketenpartners zowel de individuele taakstelling per partner als de gezamenlijke doelstelling.

- Toegevoegde waarde voor succesvolle reguliere inburgering:

Uit de praktijk is gebleken dat deelname aan een regulier inburgeringstraject vaak niet haalbaar is voor vrouwen uit de doelgroep: zij blijken vaak voortijdig uit te vallen uit of niet eens in te stromen in een regulier inburgeringstraject. Uit ervaring van de ketenpartners blijkt dat het deelnemen aan een voortraject de kansen op instroom, deelname en succesvolle uitstroom van een regulier inburgeringstraject vergroot.

- Weinig geformaliseerde procedures:

De keten kenmerkt zich onder meer door een persoonlijke betrokkenheid en benadering vanuit de deelnemende partners. Dit heeft een drempelverlagend effect op de deelnemers. Tussen verschillende partners zijn convenanten afgesloten waarmee de samenwerking verder is vastgelegd. Echter, er zijn nauwelijks procedurele afspraken gemaakt. Een voordeel hiervan is dat administratie en bureaucratische handelingen tot een minimum worden beperkt. De praktische uitvoering van het toeleidingsprogramma kan hierdoor vrijwel voortdurend voorop staan, waardoor in de uitvoering weinig tijdsverlies optreedt..

4.2 Zwakke elementen ketenaanpak

In onderstaande paragraaf wordt een overzicht gegeven van elementen die een bedreiging kunnen vormen voor de succesvolle uitvoering van activiteiten binnen de keten en een belemmering kunnen zijn bij het bereiken van de doelstellingen van zowel ketenpartners als deelnemers: zwakke elementen van de ketenaanpak.

- Afhankelijkheid van vrijwilligers:

Binnen de uitvoerende ketenorganisaties, met name ROC Alfa College en Stichting Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn, worden vrijwilligers ingezet. Aan de inzet van vrijwilligers zijn een aantal nadelen verbonden.

- Uit interviews met ketenpartners en vrijwilligers is gebleken dat er een continue doorstroom en uitstroom van vrijwilligers is. Niet alleen leidt dit tot een voortdurend verlies van inzetbare deskundigheid, maar ook tot de noodzaak om het wervingsproces van vrijwilligers continue actief te blijven uitvoeren. De tijd en energie die in deze werving moet worden gestoken kan ten koste gaan van de noodzakelijke aandacht voor de doelgroep.
- De vrijwilligers die in de keten worden ingezet doen dit onbezoldigd: er staat geen financiële vergoeding tegenover. Vrijwilligers participeren vanuit een eigen motivatie en/of betrokkenheid bij de doelgroep. Hierdoor is het gecompliceerd om kwaliteitseisen aan hen op te leggen en is het onduidelijk hoe kwaliteit van de inzet van vrijwilligers kan worden gegarandeerd.
- Hoewel er met vrijwilligers contracten worden getekend waarin wederzijdse rechten en plichten staan, zijn er geen formele overeenkomsten ten aanzien van de inspanningsverplichtingen tussen vrijwilligers en ketenpartners. Er wordt vooral gewerkt op basis van vertrouwen. Er is geen zekerheid ten aanzien van de duur van de inzet van vrijwilligers, waardoor de continuïteit van activiteiten binnen de keten in gevaar kan komen.

- Gebrek aan structurele financiering:

Uit het onderzoek blijkt dat er voor verschillende delen van de keten gebruik wordt gemaakt van verschillende geldstromen. Deze geldstromen zijn altijd tijdelijk van aard, en daardoor niet structureel. Dit heeft consequenties voor de uitvoering van de activiteiten in de keten:

- De continuïteit van activiteiten in de keten kan door het gebrek aan structurele financiering niet worden gegarandeerd. Zo kunnen bijvoorbeeld succesvolle fasen uit de keten wegvallen. Een voorbeeld hiervan is het wegvallen van de thuislessen.
- Door het gebrek aan structurele financiering loopt de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers gevaar: hiervoor zijn nauwelijks financiële middelen beschikbaar. Een gebrek aan deskundigheidsbevordering kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van het aanbod. Het kan zelfs zo zijn dat hierdoor juist meer gekwalificeerde krachten nodig zijn binnen de keten. De inzet van meer gekwalificeerde personen is duurder is dan de inzet van deskundige vrijwilligers.

- Periodieke aanbestedingen, wijzigingen in wet- en regelgeving, discrepanties in doelen tussen verschillende overheden:

De steeds terugkerende periodieke aanbestedingsprocedures, wijzigingen in wet- en regelgeving en discrepanties tussen de doelen die vanuit de nationale en gemeentelijke overheden worden gehanteerd blijken de ketenaanpak te frustreren. Zij kunnen leiden tot kwaliteitsverlies binnen de keten, tot een vermindering van aansluiting van de ketenactiviteiten bij de reguliere inburgeringstrajecten en tot een vermindering van de aansluiting van ketenactiviteiten bij de behoeftes van de doelgroep.

- Overdracht van deelnemers:

Binnen de keten bestaan geen duidelijke procedures of criteria met betrekking tot de overdracht van deelnemers. Hierdoor is het onduidelijk op welke gronden een deelnemer van de ene activiteit en/of ketenpartner naar de andere activiteit en/of ketenpartner doorstroomt. Er is slechts één moment waarop de overdracht duidelijk is, namelijk wanneer middels een of meer testen blijkt dat een deelnemer het niveau Alfa-C heeft bereikt: vanaf dat moment dient een deelnemer door te stromen naar een regulier inburgeringstraject. Deze overdracht heeft echter slechts betrekking op het einde van de keten en niet op de verschillende andere fasen en activiteiten in de keten. Ten aanzien van deze overige fasen en activiteiten bestaan geen vastgelegde criteria. Hierdoor worden zowel de tijdsduur als efficiëntie van de afzonderlijke activiteiten in de keten onduidelijk.

- Ontbreken van (geformaliseerde) monitorings- en evaluatiestrategie:

Binnen de keten bestaan geen vastgelegde criteria voor interne monitoring en evaluatie van activiteiten en deelnemers. Deze criteria hangen sterk af van de eisen van de financier(s) van de afzonderlijke ketenactiviteiten. Monitorings- en evaluatiecriteria van de financier(s) kunnen bijvoorbeeld gericht zijn op de individuele deelnemer, op groepen van deelnemers of op uitvoeringsorganisaties (ketenpartners) en -personeel binnen de keten. Het ontbreken van een (eigen) adequate en eenduidige, interne monitorings- en evaluatieprocedure binnen de keten bemoeilijkt een objectieve efficiëntie-, effects- en kwaliteitsmeting. Hierdoor

is het moeilijk de keten kritisch te beschouwen en kwaliteitsverbetering te realiseren.

4.3 Aanbevelingen

In onderstaande paragraaf wordt een overzicht gegeven van aanbevelingen die kunnen worden gegeven naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek.

- Aan de inzet van vrijwilligers zijn zowel voordelen als nadelen verbonden. Het voortdurend actief werven van vrijwilligers kost tijd en energie die niet direct ten goede komt van de doelgroep. Met name de schaal waarop vrijwilligers binnen de keten worden ingezet heeft tot gevolg dat voor een succesvolle uitvoering van een groot deel van de ketenactiviteiten een afhankelijkheid van vrijwilligers is ontstaan. Tegelijkertijd is er sprake van een continue uitstroom van vrijwilligers (en daarmee van inzetbare deskundigheid). Er zijn nauwelijks middelen beschikbaar om vrijwilligers langdurig aan de keten te binden: inzet van vrijwilligers is onbezoldigd en vindt plaats op basis van vertrouwen. De exacte redenen voor de continue uitstroom van vrijwilligers zijn niet uit het onderzoek naar voren gekomen. Vrijwilligers gaven echter wel aan zich niet altijd gewaardeerd te voelen. Dit heeft dan niet zozeer te maken met het feit dat zij geen financiële vergoeding ontvangen voor hun inzet, maar eerder met het idee dat hen binnen de keten niet voldoende mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering worden geboden. Vanuit de ketenpartners blijken hiervoor echter onvoldoende financiële middelen beschikbaar te zijn. Een manier om vrijwilligers langer aan de keten te binden zou kunnen worden gevonden in het beter faciliteren van de deskundigheidsbevordering voor de vrijwilligers. Hiertoe zouden door ketenpartners financiële middelen moeten worden gezocht, bijvoorbeeld binnen de gemeente Groningen.
- Het gebrek aan structurele financiering van de ketenactiviteiten vormt een gevaar voor de continuïteit en daarmee voor het succes en de kwaliteit van de keten. Zowel het wegens gebrek aan structurele financiering moeten staken van het succesvolle Amazone project als het vergroten van de ABC-klassen terwijl tegelijkertijd de onderwijstijd moet worden verminderd zijn hierbij exemplarisch. De periodieke aanbestedingsprocedures en de voortdurende wijzigingen in wet- en regelgeving omtrent de inzet van middelen voor de doelgroep moeten worden gezien als externe factoren: de ketenpartners hebben hier nauwelijks tot geen invloed op. Voor de ketenpartners is het daarom van belang dat de goede kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van de geboden ketenactiviteiten inzichtelijk zijn en kunnen worden aangetoond. Dit versterkt namelijk de onderhandelingspositie van de ketenpartners bij de zoektocht naar structurele financiering.
- Om de effectiviteit, de efficiëntie en de kwaliteit van de keten en de afzonderlijke ketenactiviteiten objectief te kunnen vaststellen en bewaken en om gerichte kwaliteits-, efficiëntie- en effectiviteitsverbeteringen in de keten te kunnen doorvoeren is een eenduidig en adequaat cliëntvolgsysteem noodzakelijk, waarbij gegevens goed uitwisselbaar en overdraagbaar zijn tussen ketenpartners. Binnen de keten wordt een dergelijk systeem niet gebruikt. Een reden die hiervoor door ketenpartners wordt genoemd is het feit dat de afzonderlijke ketenactiviteiten vanuit verschillende bronnen worden gefinancierd, waarbij elke financier eigen regels en vereisten hanteert omtrent de deelnemersregistratie. Wanneer goede kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie van de ketenactiviteiten niet of nauwelijks zijn aan te tonen zal het voor ketenpartners moeilijker zijn om structurele financiering voor de ketenactiviteiten te genereren.

Het verdient daarom aanbeveling dat vanuit de keten zelf een initiatief wordt genomen voor het opzetten van een uniform en samenhangend monitorings- / cliëntvolgbeleid, de inhoud en voorwaarden hiervan vast te leggen en af te stemmen met de belangrijkste financier van ketenactiviteiten: de Dienst SoZaWe van de gemeente Groningen. Dit initiatief kan vanuit de gehele keten worden genomen, maar komt bij voorkeur vanuit de Dienst SoZaWe.

- Ondanks het feit dat de procesbewaking van de keten verbeterd en versterkt kan worden, verdient het aanbeveling om bij een structurele aanpassing van de procesbewaking de korte communicatielijnen en de directe manier van communiceren tussen ketenpartners te handhaven. De directe manier waarop ketenpartners met elkaar communiceren faciliteert een efficiënte procesgang binnen de keten: op vragen en behoeften van deelnemers kan hierdoor snel worden ingespeeld, waardoor de motivatie van deelnemers voor een succesvolle afronding van hun traject(en) gemakkelijker kan worden behouden.
- Voor de doelgroep blijkt de binnen de keten geboden mogelijkheid van kinderopvang een belangrijk drempelverlagend effect te hebben. Het draagt daarmee in belangrijke mate bij aan de motivatie bij deelnemers om te participeren in de keten en om hun ketentraject(en) succesvol af te ronden. Behoud van deze opvangmogelijkheid is van wezenlijk belang voor het op succesvolle wijze kunnen werven van deelnemers en het succesvol kunnen bijdragen aan de bevordering van de sociale participatie van de doelgroep.

5. BIJLAGEN

- 1. Ketenaanpak visueel : pre-, post- & parallelle trajecten**
- 2. Inventarisatie gebruikte materialen & leermiddelen**
- 3. Cursussen, modules en domeinen in de ketenaanpak**

BIJLAGE 1

KETENAANPAK VISUEEL

PRE-, POST & PARALLELE TRAJECTEN

KETENAANPAK TAAL EN ARBEIDSMARKT ALLOCHTONE VROUWEN

PRE-TRAJECTEN

toestemming Dienst SoZaWe vereist i.v.m. bepaling inburgeringsplichtig of inburgeringsbehoefstig

TRAJECT	DOEL	BESCHRIJVING	BETROKKEN ORGANISATIES	TAKEN PER ORGANISATIE	UITSTROOM
Werving	Taal en sociale activering	Vrijwilligers gaan de wijk in of op huisbezoek bij allochtone vrouwen om ze te motiveren voor een voortraject inburgering.	Jasmijn	Jasmijn: verantwoordelijk voor de recruitering en inzet van vrijwilligers.	Naar thuisles
Thuisles (Horizon)	Taal en sociale activering	Vrijwilligers geven taallessen aan huis met als doel de betrokken allochtone vrouwen voor te bereiden op sociale activering buitenshuis.	Jasmijn, ROC Alfa-college	Jasmijn: verantwoordelijk voor de recruitering en inzet van vrijwilligers - ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor de didactische training van vrijwilligers en de lesmethoden.	Naar groepsles
Chun Hui	Taal en sociale activering	Bijeenkomsten in vrouwencentrum Jasmijn, specifiek bedoeld voor Chinese vrouwen. Activiteiten richten zich op alfabetisering van vrouwen die (a) niet kunnen lezen of schrijven, (b) anders zijn gealfabetiseerd of (c) Nederlands moeten leren. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering is een belangrijke doelstelling.	Jasmijn, ROC Alfa-college	Jasmijn: verantwoordelijk voor werving cursisten, inzet vrijwilligers en leslocaties - ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten, de didactische training en begeleiding van vrijwilligers en de lesmethoden.	Naar inburgering
Sultanes	Taal en sociale activering	Bijeenkomsten in de wijken. Activiteiten richten zich op alfabetisering van vrouwen die (a) niet kunnen lezen of schrijven, (b) anders zijn gealfabetiseerd, (c) of Nederlands moeten leren. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering is een belangrijke doelstelling.	Jasmijn, ROC Alfa-college	Jasmijn: verantwoordelijk voor werving cursisten, inzet vrijwilligers en leslocaties - ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten, de didactische training en begeleiding van vrijwilligers en de lesmethoden.	Naar inburgering
ABC groepen	Taal en sociale activering	Alfabetisering in gemengde groepen (mannen en vrouwen). Bijeenkomsten op de locatie van het ROC Alfa-college. Dit traject kent drie niveaugroepen: (a) een groep analfabeten, (b) een groep anders	ROC Alfa-college	ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten, werving, didactische training en begeleiding van vrijwilligers	Naar inburgering

		gealfabetiseerden, (c) een groep NT2 beginners. Het is een duaal traject: NT2 en sociale activering is een belangrijke doelstelling.		en de lesmethoden.	
ABC Wegwijs	Taal en sociale activering	Bijeenkomsten op de locatie van het Toevluchtsoord. Activiteiten richten zich op het aanleren van de Nederlandse taal. Het traject is voor vrouwen met een geweldsachtergrond die om veiligheidsredenen niet naar buiten mogen.	ROC Alfa-college, Stichting Toevluchtsoord	ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten en de lesmethoden. St. TVO: werven van deelnemers.	Naar Sultanes of Amazone (indien privé situatie dit toelaat)
Wegwijs In Groningen	Taal en maatschappelijke participatie	Bijeenkomsten op de locatie van het ROC Alfa-college. Activiteiten richten zich op het participeren in de Groningse samenleving. Het traject is voor vrouwen met een geweldsachtergrond die wel naar buiten mogen.	ROC Alfa-college, Stichting Toevluchtsoord	ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten en de lesmethoden. St. TVO: werven van deelnemers.	Naar Sultanes of Amazone (indien privé situatie dit toelaat)
Digitale vaardigheden		Bijeenkomsten op de locatie van het ROC Alfa-college. Activiteiten richten zich op het aanleren van digitale vaardigheden. Het traject is voor vrouwen met een geweldsachtergrond die in een beschermde omgeving les krijgen.	ROC Alfa-college, Stichting Toevluchtsoord	ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten en de lesmethoden. St. TVO: werven van deelnemers.	Naar Sultanes of Amazone (indien privé situatie dit toelaat)
INBURGERING	Doorstroom naar inburgering wordt bepaald door Dienst SoZaWe.				

**KETENAANPAK TAAL EN ARBEIDSMARKT ALLOCHTONE VROUWEN
PARALLELE TRAJECTEN**

TRAJECT	DOEL	BESCHRIJVING	BETROKKEN ORGANISATIES	TAKEN PER ORGANISATIE
Extra taalondersteuning	Inburgering.	Extra NT 2 voor mensen die in een inburgeringstraject onvoldoende Nederlands krijgen aangeboden.	ROC Alfa-college	- ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten, de didactische training en begeleiding van vrijwilligers en de lesmethoden.
AKA – NT2 BOL (Beroeps Opleidende Leerweg)	Inburgering voor jongeren in combinatie met het behalen van een MBO 1 niveau in de sector techniek, zorg/welzijn of economie & dienstverlening.	AKA/NT2 is een Arbeidsmarkt gekwalificeerde Assistentenopleiding voor jongeren op MBO-niveau 1 in combinatie met Nederlandse taal. Het behalen van het diploma geeft een vrijstelling voor het inburgeringsexamen (vervangend inburgeringstraject).	ROC Alfa-college en erkende stagebedrijven	- ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten, de didactische training en begeleiding van vrijwilligers en de lesmethoden. Stagebedrijven: het bieden van een stageplek en het begeleiden van de deelnemers.
AKA – NT2 BBL (Beroeps Begeleidende Leerweg) Zorgplaza Migranta	Inburgering in combinatie met het behalen van een opleiding op MBO niveau 1 en/of 2 in de zorgsector.	Een instroomtraject als voorbereiding op de opleiding is verplicht. AKA/NT2 is een Arbeidsmarkt gekwalificeerde Assistentenopleiding voor MBO-niveau 1en/of 2 in combinatie met Nederlandse taal. Het behalen van het diploma geeft een vrijstelling voor het inburgeringsexamen (vervangend inburgeringstraject).	Zorgplein Noord, CMO Groningen, Enova, Jasmijn en ROC Alfa-college	- Zorgplein Noord: werving van zorginstellingen; - Enova, Jasmijn, CMO Groningen: werving van deelnemers; - ROC Alfa-college: het verzorgen van het opleidingstraject.
AKA – NT2 BBL (Beroeps Begeleidende Leerweg) Pilot project Inburgering op de werkplek	Inburgering voor uitkeringsgerechtigden, in combinatie met het behalen van een opleiding op MBO niveau 1 of 2 in de sector techniek, zorg/welzijn of economie & dienstverlening.	AKA/NT2 is een Arbeidsmarkt gekwalificeerde Assistentenopleiding voor MBO-niveau 1en/of 2 in combinatie met Nederlandse taal. Het behalen van het diploma geeft een vrijstelling voor het inburgeringsexamen (vervangend inburgeringstraject).	ROC Alfa-college, DSW Stadspark	- ROC Alfa-college: verantwoordelijk voor inzet docenten en de lesmethoden. - DSW: het bieden van een beschermde werkplek en begeleiding op de werkvloer.

**KETENAANPAK TAAL EN ARBEIDSMARKT ALLOCHTONE VROUWEN
POST TRAJECTEN**

TRAJECT	DOEL	BESCHRIJVING	BETROKKEN ORGANISATIES	UITSTROOM
Amazone	Mee-doen project voor allochtone vrouwen: NT2; stage beroepsoriëntatie, digitale vaardigheden; met als doel: actiever participeren in de eigen leefomgeving, adequaat gebruik maken van voorzieningen in de directe leefomgeving, een stageplek bij het vrijwilligerswerk verwerven en behouden, doorstromen naar een ander passend vervolgtraject, opleiding, training of cursus.	De lessen vinden plaats op ROC Alfa-college; er wordt gewerkt met een portfoliomethodiek en intensieve begeleiding. Inhoud van de lessen bestaat uit: beroepsoriëntatie en praktijkvoorbereiding; digitale vaardigheden; praktijkcomponent (taalstage/vrijwilligerswerk); excursies naar bedrijven en instellingen in de stad; activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur en leefstijl; taalondersteuning.	ROC Alfa-College	Naar opleiding of vrijwilligerswerk
Leren Netwerken	Allochtone vrouwen in de stad en provincie beter toerusten om een baan te vinden en hen in staat te stellen privé en werk beter op elkaar af te stemmen.	Door middel van een gerichte training en coaching leren allochtone vrouwen netwerken, waardoor ze beter in staat zijn werk te vinden en een goede balans tussen arbeid en zorgtaken te creëren.	ROC Alfa-college	Naar werk of vrijwilligerswerk
Matria Markt	Toerusten en opleiden van vrouwen naar zelfstandig ondernemerschap.	Het inventariseren van de kennis, vaardigheden en talenten van de deelnemers; het inventariseren van de barrières die de vrouwen ervaren bij het daadwerkelijk starten van het proces naar arbeid/ondernemerschap; het starten van begeleidingstrajecten op maat (bijvoorbeeld zelfvertrouwen / assertiviteit, administratieve vaardigheden, organisatorische vaardigheden, samenwerken); het inventariseren van de specifieke vraag naar zorg en persoonlijke dienstverlening in en rondom de wijk; het, in samenwerking met woningcorporatie IN, inventariseren van behoeften naar specifieke diensten voor ouderen in de wijken die (al of niet gedwongen vanwege wachtlijsten) nog zelfstandig wonen; het opstellen van een plan waarin vraag en aanbod optimaal gematched worden; het in samenwerking met woningbouwcorporatie IN en Stichting Noorder hamam realiseren van een ruimte waar bepaalde activiteiten plaats kunnen vinden; het ontwikkelen van een interactieve website waarop vraag en aanbod bij elkaar kunnen	ROC Alfa-college; Jasmijn; woningcorporatie	Naar werk of vrijwilligerswerk

		komen, het promoten van de 'Matriamarkt', de start van de zorg- en persoonlijke dienstverleningsactiviteiten.		
Kleurrijk Thuishuis	Werving en opleiding van allochtone vrouwen tot zelfstandig ondernemer in de kinderdagopvang aan huis.	Een scholingstraject bevat 23 lesdagen en 2 dagen stage; inhoud van onderwijs; pedagogische vaardigheden; algemene ondernemersvaardigheden; Kinder-EHBO; PR en zakelijke communicatie; Communicatie met ouders; Informatica; Taal; sociale vaardigheden; assertiviteit; financiële vaardigheden.	Jasmijn; ROC Alfa-college; Stichting Thuishuis; GGD; CMO; Enova	Naar werk in kinderopvang
Zorgplaza Migranta	Allochtone vrouwen opleiden voor een baan in de zorg (niveau 1 en 2).	Het accent ligt op de werving van nieuwe Nederlanders en het realiseren van een gedegen opleiding met extra NT2 aandacht, die zorg draagt voor een duurzame arbeidsrelatie tussen allochtonen en zorginstellingen.	ROC Alfa-college, Jasmijn, Zorgplein Noord, CMO, Enova	Naar werk in de zorg
Jasmijn Werkt	Alleenstaande moeders en herintreedsters de gelegenheid bieden om hun talenten te ontwikkelen, scholing te volgen, werkervaring op te doen, door te stromen naar betaald werk of als beginnend ondernemster hun producten te verkopen, om daarmee hun inkomenspositie en hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.	Selectie door consultants van SoZaWe; aanbod van modules in empowerment training, taalonderwijs, Persoonlijke verzorging en huishouden, Opvoeding, Gezondheid, Werknemersvaardigheden, Sociaal netwerken, Oriëntatieprogramma's; Deelnemers worden zowel in groepsverband als individueel gecoacht; deelnemers volgen scholing en stage n.a.v. van beroepsoriëntatie, sollicitatietraining, afspraken contactmomenten met werknemer en werkgever en terugkomenten met de hele groep.	ROC Alfa-college, Jasmijn, SoZaWe, woningcorporatie Lefier; st. MJD, BaseGroep, WerkPro, buurtondernemers	Naar werk of vrijwilligerswerk

BIJLAGE 2

INVENTARISATIE GEBRUIKE MATERIALEN & LEERMIDDELEN

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
1:2,3 - Zo maak je een zin! Zinnen bouwen in het Nederlands	Een werkboekje waarmee men zelfstandig aan de slag kan met het maken van correcte Nederlandse zinnen.	beginner (A1)			■			
7/43			■					Incl. cd's
Aan de slag! werkboek loopbaanoriëntatie voor anderstaligen	informatie en tips voor wie een baan zoekt, een baan heeft, een baan is kwijtgeraakt of een eigen bedrijf gaat beginnen						■	
AAP Alfabetiseren in drie stappen		beginner	■					Incl. audio-cd's
Alfa flex	Alfa flex is een hulpmiddel om, deels met en deels zonder docent, alfa/NT2-niveau 1A, 1B en 1C te gaan beheersen.	beginner	■					
Andere taal - Inburgeren in de praktijk	werkboek voor lageropgeleide anderstaligen voor leesvaardigheid	beginner						
Anders nog iets? Liedjes voor wie Nederlands leert	NT2-cursus, bestaande uit een cd en een werkboekje	A1			■			
Bagage: kennis van de Nederlandse samenleving	Met Bagage maken de cursisten aan de hand van tien thema's kennis met Nederland	A2				■	■	
Beeldtaal: 500 Nederlandse woorden en uitdrukkingen met oefeningen		B1-C1			■			
Beter lezen	Beter lezen is bestemd voor gebruik in alfabetiseringscursussen en voor de groepen langzaamlerenden in het onderwijs van het Nederlands als tweede taal.	beginner	■	■				Incl. vd-rom
Breekijzer: Basisleergang Nederlands voor volwassen anderstaligen	Breekijzer is een basisleergang NT2 voor volwassen anderstaligen die gealfabetiseerd zijn in het Latijnse schrift tot op Alfa-niveau 2 of langzaam lerende volwassen anderstaligen met maximaal enkele jaren basisonderwijs.	beginner	■		■			
Dat spreekt vanzelf I, II en III, spreeklessen Nederlands als tweede taal voor gebruik in het talenpracticum	Pakket ontwikkeld voor hoger opgeleide tweede taalleerders (niveau 0 tot Staatsexamen NT2 1 en 2).	hoger opgeleid			■			Met geluidscassettes
De spijker op de kop: Nederlandse uitdrukkingen voor anderstaligen	geschreven voor anderstaligen die Nederlandse uitdrukkingen willen leren begrijpen en leren gebruiken.	gevorderd			■			
Delftse methode:					■			
- Basiscursus 1		0-A1			■			
- Basiscursus 2		A1-A2			■			
- Nederlands voor buitenlanders		0-A2			■			
- Tweede ronde		A2-B1			■			
Denkend aan Holland - complete methode maatschappij oriëntatie		beginner				■	■	
Dixi! Cursus spreekvaardigheid voor hoogopgeleiden	In dit boek staan vier spreesituaties centraal waarmee hoogopgeleide anderstaligen doorgaans moeite hebben: discussie, vergaderingen, dialogen	A2+ - B1			■			

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
Doorstart 2 & 3	methode voor onderwijs in praktisch taalgebruik waarin zowel schriftelijke als mondelinge taalvaardigheid aan de orde komen en individuele en groepsopdrachten zijn opgenomen.	gevorderd			■			
Een dag met Fatima Tas: spreek- en luistervaardigheids cursus	spreek- en luistervaardigheids cursus voor anderstalige volwassenen	beginner			■			
Eenvoudige basisgrammatica NT2	Grammatica				■			
Grammatica goed geregeld	Nederlandse spraakkunst voor anderstaligen; gebruik makend van het 'grammatica dictee'.	gevorderd			■			
Grammatica in gebruik: leer- en oefenboek	bedoeld voor volwassenen met een middelbare of hogere opleiding	gevorderd			■			
Groot Op weg kwartetspel	Extra oefenen voor het telefonische examen kennis van de Nederlandse Samenleving is met dit spel een stuk leuker.	alle	■	■	■	■		spel
Hallo Holland cd-rom: digitale ontdekkingsreis door Nederland	geschikt als hulpmiddel bij inburgering				■			
Help!: kunt u mij helpen	Lesmethode voor hoger opgeleide anderstaligen die een hogere of wetenschappelijke opleiding willen volgen, of een beroep op dat niveau willen uitoefenen	Hoger opgeleid			■			Incl. audio
Horen, zien & schrijven: een oefenprogramma Nederlands voor nieuwkomers van 6 tot 12 jaar	Voor leerlingen is er nu ook een webbased versie beschikbaar.	1-4			■			multimediaal
Klank & toon : basis cursus uitspraak Nederlands	Zelfstudie-programma NT2 voor laag-opgeleiden							
Klare taal	Grammatica, geschikt voor anderstaligen met minimaal enige jaren voortgezet onderwijs				■			Incl cd-rom
Kom verder! examenboek Kennis van de Nederlandse samenleving	Methode voor oud- en nieuwkomers die volgens de Wet Inburgering in Nederland een inburgeringsexamen moeten afleggen om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning.	A1-A2				■		Incl. cd
Kom verder! Examenboek Kennis Nederlandse Samenleving	complete methode Kennis van de Nederlandse samenleving (KNS)	A1				■	■	
Lezen, las, gelezen	Een tweedelige leescursus voor hoogopgeleide volwassen die al een beginnerscursus Nederlands hebben gevolgd	Hoog opgeleid, gevorderd			■			
Manieren van Praten	Tweedelige leergang communicatieve vaardigheden voor beroepsgericht en beroepsvoorbereidend onderwijs	Niveau 2			■			Met geluidscassettes

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
Naar Nederland: kennis van de Nederlandse samenleving	Het oefenpakket bestaat uit de volgende onderdelen: - de film Naar Nederland op dvd. - een boek met 100 foto's bij de film - een audio-cd met 100 vragen bij de foto's - alle 100-vragen en antwoorden				■			
Nederlands in actie	totaalmethode NT2 voor hoger opgeleiden	hoog opgeleid			■			Incl. dvd
Nederlands voor anderstaligen 1, 2 & 3	cd-roms met oefeningen, gesprekken, grammatica, zinsbouw, woordenschat				■			
Nederlied. Liedjes bij het Nederlands als tweede en als vreemde taal	Het lied als hulpmiddel bij het aanleren van uitspraak en intonatie				■			
Nieuw perspectief 1 & 2		hoger opgeleid			■			
Nota bene!: Cursus schrijfvaardigheid hoogopgeleide anderstaligen	Bedoeld voor hoogopgeleide anderstalige volwassenen die het Nederlands op een (ver)gevorderd niveau beheersen (Cito 4 of Staatsexamen NT2-II).	hoog opgeleid			■			
NT2 Hulpboekje Nederlandse grammatica voor anderstaligen	praktisch boekje dat korte en duidelijke uitleg geeft van de belangrijkste Nederlandse grammaticaregels in het Nederlands, het Engels, het Frans en het Turks				■			
NT2Flex:								Web-based + readers
- IJsbreker I					■			
- IJsbreker II					■			
- IJsbreker III					■			
- Spraakmakers					■			
- Oefenen met cp's						■		
- Oefenen met cp's						■		
- Vaardighedenroutes					■			
- Instaptoetsen					■			
Ondersteunend Nederlands voor het MBO - de les lezen - over schrijven - met andere woorden moet je horen... - let op je woorden								
Onderweg: voorbereiding op het inburgeringsexamen	Onderweg bereidt voor op het Toets Gesproken Nederlands (TGN) van het inburgeringsexamen in Nederland. Het boek geeft woorden en zinnen die gebruikt worden in de domeinen Burgerschap, OGO en Werk.	A1-A2			■	■		
Op weg: voorbereiding Taaltoets van het inburgeringsexamen	Op weg is een methode die mensen voorbereidt op de Toets Gesproken Nederlands die verplicht is voor het krijgen van een voorlopige verblijfsvergunning in Nederland.	beginner	■	■	■	■		

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
Praatwijzer [DVD]	Met het programma Praatwijzer kunnen anderstalige mannen en vrouwen meer vertrouwen krijgen in het gebruik van de Nederlandse taal in praktijksituaties.		■	■	■	■		dvd
Rondje Nederland: inburgeringsspel en KNS-examentraining	inburgeringsspel en examentraining voor oud- en nieuwkomers voor het vak Kennis van de Nederlandse samenleving	A1				■		
Spelling in de lift	Spellingleergang waarin de leerstof in zeer kleine eenheden is verdeeld. Stap voor stap komen alle aspecten van de spelling aan de orde. Hierbij worden de volgende leerstrategieën gebruikt: regelstrategie, analogie en visuele inprenting.	PO gr.3-8			■			
Spellingschakels: 11 Werkboeken voor allochtone cursisten	Oefenmateriaal voor klassikaal gebruik en voor zelfstudie.	beginner			■			
Spraakmakers - werkboek voor de cursist - Inburgertraject Opvoeden, Gezondheidszorg, Onderwijs (OGO)	Bedoeld voor de duale trajecten Nederlands en opvoedersondersteuning	A1				■		
Spreekvaardigheid in de dop	3 dln.	A1/A2			■			
Sprint	Sprint is een creatieve methode Nederlands als moedertaal.	beginners	■	■				
Taal in zaken: Zakelijk Nederlands voor anderstaligen	cursus Zakelijk Nederlands voor anderstaligen die zich ook leent voor zelfstudie							Incl. cd-rom
Taalklas.nl	Taalklas.nl is een multimediaal product. Het bestaat uit een serie van twaalf televisielessen met aansluitende oefeningen bij elke aflevering.		■	■	■			
Taalpingpong: vragen en antwoorden in cruciale praktijksituaties		A1-A2				■		Incl. cd-rom
Taaltempo Nederlands: training van vraag en antwoord					■			
Taaltrainer voor gevorderde anderstaligen: NT2 op de werkvloer	voorbereiding op werk in de administratieve, medische of technische sector				■			Incl cd's
Taaltrainer voor gevorderde anderstaligen: NT2 op de werkvloer	De Taaltrainer is bestemd voor midden- en hoogopgeleide tweedetaalsprekers, die hun opleiding Nederlands als tweede taal hebben voltooid (niveau B1/B2).							Met cd
Teksten op maat : authentieke leesteksten voor anderstaligen met verwerkingsmateriaal op twee niveaus	Leerboek Nederlands waarin vijftien krantenartikelen zijn opgenomen met herschrijvingen op twee niveaus en opdrachten met betrekking tot inhoud, woordenschat, spelling en grammatica voor zowel beginners als gevorderden.				■			

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
Thuis in eigen toekomst	helpt nieuwkomers in Nederland een keuze te maken bij het kiezen van een beroep of voor scholing.						■	
Ticket naar NEDERLAND: oefenpakket voor het onderdeel Kennis van de Nederlandse taal	oefenpakket voor het onderdeel Kennis van de Nederlandse taal van de inburgertoets in het buitenland						■	
TOTAAL 1: Basiscursus Nederlands voor anderstaligen	voor volwassenen met een middelhoge vooropleiding	gevorderd						
Trefwoord : woordenschatoefeningen voor anderstaligen	Trefwoord is bedoeld voor cursisten die al een enigszins gevorderde (deel 1) of gevorderde (deel 2) kennis hebben van het Nederlands.	A2-B1			■			
Uitgesproken Nederlands: een uitspraakcursus voor anderstaligen	De cursus is bedoeld voor beginners en (ver)gevorderden.	Beginners- gevorderd			■			Met geluidscassettes
Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands als tweede taal	woordenboek				■			
Van letters naar klanken, snelcursus voor anders-gealfabetiseerden	Snelcursus voor volwassen anderstaligen die zijn gealfabetiseerd in een ander schriftstelsel dan het Latijnse alfabet.	beginner		■	■			Incl audio-cd
Veelgestelde vragen in de NT2-les. Antwoorden en voorbeelden	naslagwerk				■			
Verder lezen : Leesteksten voor anderstaligen	leesteksten voor volwassen cursisten die in het Nederlands gealfabetiseerd zijn en voor NT2-cursisten met een langzaam tot normaal leertempo				■			
Verder Lezen: Leesteksten voor anderstaligen	cursus leesvaardigheid voor anderstalige volwassenen en jongvolwassenen	A1						
Vergelijkenderwijs: introductiecursus Nederlands voor Chinezen		gemiddeld			■			Incl. audio
Vlekkeloos Nederlands		Hoger opgeleid			■			
Wat je zegt! Een cursus spreekvaardigheid voor anderstaligen	Cursus spreekvaardigheid voor halfgevoerde en gevorderde anderstalige volwassenen.	gevorderd			■			
Wat je zegt! Een cursus spreekvaardigheid voor anderstaligen		(half) gevorderd			■			Met geluidscassette
Wegwijzer: voorbereiding op het KNS-examen	Wegwijzer is een methode voor laagopgeleide inburgeraars die het centrale inburgeringsexamen moeten afleggen.	A2			■	■		
Werk en taal - Een werkboek voor praktijkgerichte taalscholing	een werkboek voor anderstalige cursisten, die de Nederlandse taal leren door middel van vakgerichte scholing.	A1			■	■		
WERKboek naar WERK Interculturele loopbaantraining voor anderstaligen	methode die anderstaligen voorbereidt op het vinden van een passende plaats op de arbeidsmarkt						■	

Methode	Beschrijving	Niveau	Alfab.	NT1	NT2	Inburg	MO	Bijzonderheden
WERKboek naar WERK: Interculturele loopbaantraining voor anderstaligen	methode die anderstaligen voorbereidt op het vinden van een passende plaats op de arbeidsmarkt	A2			■			
Zég 't eens!: Nederlands voor jonge buitenlanders	Een methode voor jongeren van 10 jaar een ouder.	A1			■			Incl. cd
Zestien plus: Nederlands als tweede taal					■			3 delen met elk een tekstboek, werkboek en geluidscassettes
Zet het op papier: Schrijven vanuit communicatief perspectief	Lessen schrijfvaardigheid; bedoeld voor beginnende tweede-taalverwervers in de eerste opvang.	beginner			■			
Zoekend lezen	Bedoeld voor cursisten die zich voorbereiden op het staatsexamen NT2 I voor de vaardigheid lezen.				■			
Zwart op wit - Praktische schrijfvaardigheid	Traint het invullen van formulieren, het opstellen van eenvoudige standaard briefjes				■	■		

BIJLAGE 3

CURSUSSEN, MODULES DOMEINEN en ondersteunende samenwerkingsverbanden IN DE KETENAANPAK

Cursussen en modules in de Ketenaanpak	Domeinen							
	Taal	Opleiding	Inkomen	Werk	Zelfredzaamheid	Maatschap participatie	Cultuur	Veiligheid
Horizonproject * <i>Alfa en Jasmijn</i>	■				■		■	■
Sultanes project 6 groepen <i>Alfa en Jasmijn</i>	■				■	■	■	■
Chün Hui 2 Chinese vrouwen groepen <i>Alfa en Jasmijn</i>	■				■	■	■	■
Najah * Marokkaanse vrouwen groep <i>Alfa en Jasmijn</i>	■				■	■	■	■
Proeverij * GGD					■	■		
Module gezondheidszorg					■			■
Stadsdebatten * <i>Alfa en Jasmijn</i>						■	■	
Kunst en cultuur						■	■	
Sport					■	■		■
Zwemmen speciaal project <i>Trivia en Jasmijn</i>	■				■	■		■
Internationale Vrouwendag *** <i>Jasmijn</i>					■	■	■	■
Multicultureel vrouwennetwerk *** <i>MJD</i>						■		
Ondersteuning zelforganisaties *** <i>MJD</i>		■			■	■	■	
Multicultureel vrouwenplatform *** <i>MJD</i>						■		
Multiculturele vrouwensoos *** <i>Jasmijn</i>						■	■	
Vliegwielproject ** <i>James</i>	■	■	■	■	■	■	■	■

* = afgelopen, ** = nog niet gestart ***= ondersteunend samenwerkingsverband

Cursussen en modules in de Ketenaanpak	Domeinen							
	Taal	Opleiding	Inkomen	Werk	Zelfredzaamheid	Maatschap participatie	Cultuur	Veiligheid
Opstap in Atletiek*	■			■		■		
Keuzes maken* <i>Enova</i>		■		■		■		
Vrijwilligster in beweging**			■	■		■		
5 Interculturele vrouwengroepen <i>MJD en Jasmijn</i>	■			■	■	■	■	
Buurtvrouwencentrum De Boei*** <i>MJD en Jasmijn</i>	■				■	■	■	
Eigenwijs participeren <i>GMO</i>					■	■		
Amazone <i>Alfa</i>	■	■	■	■				
Compucor <i>GMO</i>	■	■	■	■				
Matriamarkt <i>Alfa en Jasmijn</i>	■	■	■	■				
Nemesis		■			■		■	■
					■			■
Jasmijn Gezond <i>GGD en Jasmijn</i>					■	■	■	■
Plaza Migranta* <i>GMO</i>	■	■	■	■		■		
Jasmijn Werkt <i>Alfa en Jasmijn</i>	■	■	■	■	■	■		■
ZorgPlaza <i>GMO en Jasmijn</i>	■	■	■	■			■	

* = afgelopen, ** = nog niet gestart, ***= ondersteunend samenwerkingsverband

REACTIE Abdi Hussein Stichting Somaliërs Groningen e.a. dd. 17 mei 2013

Geachte heer Rozema,

Zeer bedankt voor het sturen van de notulen.

Helaas kunnen wij de teksten zoals u ze naar ons gestuurd hebt niet accepteren omdat we de kritiek die we geuit hebben tijdens het rondetafelgesprek op 2 mei, niet (geheel) terug te vinden zijn in de notulen.

Wij vinden het erg jammer dat het college de zelforganisaties van niet-westerse minderheden niet heeft uitgenodigd voor het rondetafelgesprek over de afschaffing van het integratiebeleid in de stad Groningen en tevens weinig ruimte was voor het Platform Zelforganisaties Groningen om de zelforganisaties hierover te informeren en te raadplegen. Veel medewerkers van welzijnsinstellingen zijn wel uitgenodigd om hun organisaties te vertegenwoordigen, maar geen enkele bestuurslid van een niet-westerse zelforganisatie is uitgenodigd voor dit rondetafelgesprek om namens zijn of haar organisatie of gemeenschap te reageren op het voorstel van het college om het integratiebeleid af te schaffen. Dit vinden we erg vreemd en verergert de al zeer slechte relatie tussen de zelforganisaties en de gemeente Groningen. Als dit kenmerkend is voor wat het college in haar nieuwe voorstellen 'integratie-inclusief denken' noemt, dan zult u zeker begrijpen dat de zelforganisaties van niet-westerse minderheden dit als 'integratie-exclusief denken' ervaren. Het buiten de deur houden van de zelforganisaties bij het rondetafelgesprek van 2 mei jl. kan op geen enkele manier als 'integratie-inclusief denken' geïnterpreteerd worden.

Wij maken ons in toenemende mate zorgen over de onnavolgbare acties van het college als het gaat om de integratie van niet-westerse minderheden in de stad Groningen. Ondanks alle signalen die de zelforganisaties hadden afgegeven, bleef het college de eigen, maar volgens ons niet op werkelijkheid gebaseerde koers varen. De afschaffing van het integratiebeleid is jaren geleden ingezet door het integratiebeleid in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren. Door verschillende sectoren verantwoordelijk te maken voor het integratiebeleid, was het voor de bestuursleden van zelforganisaties moeilijk om een eindverantwoordelijke te vinden met wie er afspraken gemaakt konden worden over concrete integratieproblemen in de stad Groningen. Met haar nieuw voorstel wil het college het klus nu afmaken en wil dus niet meer hebben over de integratie van nieuwkomers maar over diversiteit. Wij hebben tot heden geen valide argumenten gelezen of gehoord die de sprong van het college naar diversiteitsbeleid zouden verklaren. Er zijn juist veel redenen (waaronder de steeds groter wordende kloof tussen autochtonen en allochtonen) genoemd tijdens het rondetafelgesprek om het integratiebeleid te versterken. De vermoedens dat het college een verkapte verdere bezuiniging op de integratie van niet-westerse minderheden wil realiseren of de welzijnsinstelling in financiële betere positie wil manoeuvreren is tijdens het rondetafelgesprek kenbaar gemaakt. Op de concrete vraag "of er nog meer bezuinigd gaat worden op de zelforganisaties?" heeft de wethouder "Nee" geantwoord. Wij vinden het erg jammer dat deze toezegging in de notulen weg is gelaten. We kunnen op basis van de teksten niet anders concluderen dan dat het college graag met de welzijnsorganisaties wil optrekken en de zelforganisaties op afstand wil houden waarbij de zeer beperkte (rijks)middelen waar nu de zelforganisaties beroep op kunnen doen om de integratie van niet-westerse minderheden te bevorderen, geschoven worden naar de welzijnsinstellingen. In het voorstel heeft het college over dat deze (rijks)middelen 'meegaan naar de nieuwe situatie'.

Tevens wordt melding gemaakt in het document 'Evaluatie Integratiebeleid' over het feit dat de Somalische aanpak vanaf het jaar 2013 deel uitmaakt van het reguliere aanbod culturele minderheden van de MJD. Een korte navraag leert dat de bestuursleden van de Somalische zelforganisatie hierover niet geraadpleegd zijn, laat staan dat ze betrokken zijn geweest bij het besluit of de gelegenheid hebben gehad om naar voren te brengen welke problemen de

Bijlage 4

Somalische gemeenschap ervaart in de stad Groningen en welke oplossingsmogelijkheden ze zien. Dit beschouwen wij als de zoveelste actie van het college waarbij de wil om met de welzijnsinstelling op te trekken groot is, maar de bestuursleden van de zelforganisaties van de betreffende minderheden op afstand worden gehouden. Op basis van hoe tot heden omgegaan is met de kennis, expertise, bijdrage en signalen van bestuursleden van zelforganisaties, kunnen we niet zeggen dat deze acties van het college ons verbaast.

Het mag duidelijk zijn dat we inhoudelijk zeer oneens zijn met toekomstig beleid waarbij begrippen als compassie (mededogen) en diversiteit meer op de voorgrond treden. Ook wordt de nadruk gelegd op het vieren van diversiteit. Wij vinden dat hiermee de integratieproblemen die niet-westerse minderheden ervaren in de stad Groningen onder het tapijt worden geveegd. Met het afschaffen van lokale Minderhedenmonitor wordt ons onmogelijk gemaakt om bewijzen te leveren voor concrete integratieproblemen in de stad Groningen.

Wij vinden dat successen gevierd moeten worden, maar hebben op dit moment meer aandacht voor de integratieproblemen waar mensen mee te maken hebben. Wij zien niet hoe op basis van het toekomstig beleid van het college, waarbij begrippen als medelijden en het vieren van diversiteit centraal staan, de toenemende integratieproblemen in de stad opgelost worden. Wij denken niet dat met medelijden of viering de integratieproblemen opgelost kunnen worden. Hoe het voorstel van het college tot stand is gekomen en de inhoud van het voorstel, vinden we zeer paternalistisch en zelfs denigrerend voor niet-westerse minderheden. Wij hebben niets aan een lokale overheid die medelijden heeft met ons en met onze achterban. Wij hopen en wachten op beleid dat gebaseerd is erkenning van de eigenkracht, kennis en expertise van allochtonen zelf.

“Wij als Marokkaans Cultureel Centrum staan volledig achter de bovenstaande tekst. Juist in tijden van crisis is het belangrijk dat niet-westerse minderheden niet uitgesloten worden van de samenleving. Zij hebben inderdaad niets aan het vieren, maar willen juist een bijdrage leveren. De gemeente ziet blijkbaar niet in hoe belangrijk zij voor de Groningse gemeenschap kunnen zijn. En hoeveel kansen zij voor de maatschappij kunnen opleveren.”

Wij zouden het zeer op prijs stellen als onze reactie niet verder vertaald wordt, maar volledig als bijlage meegenomen wordt bij de brief voor de raad.

Hoogachtend,

Naam	Organisaties
Ahmed Sheikh	Stichting Somaliërs in Groningen
Abdi Hussein	Stichting Somaliërs in Groningen
Swinda Stamper	Platform Zelforganisaties Groningen
Habib Bah	Stichting Gandal Foli
Hamid El Hami	Marokkaans Cultureel Centrum
Mohammed Alfysal	De Irakese vereniging Al Nour

REACTIE Abdi Hussein Stichting Somaliërs Groningen e.a. dd. 17 mei 2013

Geachte heer Rozema,

Zeer bedankt voor het sturen van de notulen.

Helaas kunnen wij de teksten zoals u ze naar ons gestuurd hebt niet accepteren omdat we de kritiek die we geuit hebben tijdens het rondetafelgesprek op 2 mei, niet (geheel) terug te vinden zijn in de notulen.

Wij vinden het erg jammer dat het college de zelforganisaties van niet-westerse minderheden niet heeft uitgenodigd voor het rondetafelgesprek over de afschaffing van het integratiebeleid in de stad Groningen en tevens weinig ruimte was voor het Platform Zelforganisaties Groningen om de zelforganisaties hierover te informeren en te raadplegen. Veel medewerkers van welzijnsinstellingen zijn wel uitgenodigd om hun organisaties te vertegenwoordigen, maar geen enkele bestuurslid van een niet-westerse zelforganisatie is uitgenodigd voor dit rondetafelgesprek om namens zijn of haar organisatie of gemeenschap te reageren op het voorstel van het college om het integratiebeleid af te schaffen. Dit vinden we erg vreemd en verergert de al zeer slechte relatie tussen de zelforganisaties en de gemeente Groningen. Als dit kenmerkend is voor wat het college in haar nieuwe voorstellen 'integratie-inclusief denken' noemt, dan zult u zeker begrijpen dat de zelforganisaties van niet westerse-minderheden dit als integratie-exclusief denken' ervaren. Het buiten de deur houden van de zelforganisaties bij het rondetafelgesprek van 2 mei jl. kan op geen enkele manier als 'integratie-inclusief denken' geïnterpreteerd worden.

Wij maken ons in toenemende mate zorgen over de onnavolgbare acties van het college als het gaat om de integratie van niet-westerse minderheden in de stad Groningen. Ondanks alle signalen die de zelforganisaties hadden afgegeven, bleef het college de eigen, maar volgens ons niet op werkelijkheid gebaseerde koers varen. De afschaffing van het integratiebeleid is jaren geleden ingezet door het integratiebeleid in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren. Door verschillende sectoren verantwoordelijk te maken voor het integratiebeleid, was het voor de bestuursleden van zelforganisaties moeilijk om een eindverantwoordelijke te vinden met wie er afspraken gemaakt konden worden over concrete integratieproblemen in de stad Groningen. Met haar nieuw voorstel wil het college het klus nu afmaken en wil dus niet meer hebben over de integratie van nieuwkomers maar over diversiteit. Wij hebben tot heden geen valide argumenten gelezen of gehoord die de sprong van het college naar diversiteitsbeleid zouden verklaren. Er zijn juist veel redenen (waaronder de steeds groter wordende kloof tussen autochtonen en allochtonen) genoemd tijdens het rondetafelgesprek om het integratiebeleid te versterken. De vermoedens dat het college een verkapte verdere bezuiniging op de integratie van niet-westerse minderheden wil realiseren of de welzijnsinstelling in financiële betere positie wil manoeuvreren is tijdens het rondetafelgesprek kenbaar gemaakt. Op de concrete vraag "of er nog meer bezuinigd gaat worden op de zelforganisaties?" heeft de wethouder "Nee" geantwoord. Wij vinden het erg jammer dat deze toezegging in de notulen weg is gelaten. We kunnen op basis van de teksten niet anders concluderen dan dat het college graag met de welzijnsorganisaties wil optrekken en de zelforganisaties op afstand wil houden waarbij de zeer beperkte (rijks)middelen waar nu de zelforganisaties beroep op kunnen doen om de integratie van niet-westerse minderheden te bevorderen, geschoven worden naar de welzijnsinstellingen. In het voorstel heeft het college over dat deze (rijks)middelen 'meegaan naar de nieuwe situatie'.

Tevens wordt melding gemaakt in het document 'Evaluatie Integratiebeleid' over het feit dat de Somalische aanpak vanaf het jaar 2013 deel uitmaakt van het reguliere aanbod culturele minderheden van de MJD. Een korte navraag leert dat de bestuursleden van de Somalische zelforganisatie hierover niet geraadpleegd zijn, laat staan dat ze betrokken zijn geweest bij het besluit of de gelegenheid hebben gehad om naar voren te brengen welke problemen de

Bijlage 4

Somalische gemeenschap ervaart in de stad Groningen en welke oplossingsmogelijkheden ze zien. Dit beschouwen wij als de zoveelste actie van het college waarbij de wil om met de welzijnsinstelling op te trekken groot is, maar de bestuursleden van de zelforganisaties van de betreffende minderheden op afstand worden gehouden. Op basis van hoe tot heden omgegaan is met de kennis, expertise, bijdrage en signalen van bestuursleden van zelforganisaties, kunnen we niet zeggen dat deze acties van het college ons verbaast.

Het mag duidelijk zijn dat we inhoudelijk zeer oneens zijn met toekomstig beleid waarbij begrippen als compassie (mededogen) en diversiteit meer op de voorgrond treden. Ook wordt de nadruk gelegd op het vieren van diversiteit. Wij vinden dat hiermee de integratieproblemen die niet-westerse minderheden ervaren in de stad Groningen onder het tapijt worden geveegd. Met het afschaffen van lokale Minderhedenmonitor wordt ons onmogelijk gemaakt om bewijzen te leveren voor concrete integratieproblemen in de stad Groningen.

Wij vinden dat successen gevierd moeten worden, maar hebben op dit moment meer aandacht voor de integratieproblemen waar mensen mee te maken hebben. Wij zien niet hoe op basis van het toekomstig beleid van het college, waarbij begrippen als medelijden en het vieren van diversiteit centraal staan, de toenemende integratieproblemen in de stad opgelost worden. Wij denken niet dat met medelijden of viering de integratieproblemen opgelost kunnen worden. Hoe het voorstel van het college tot stand is gekomen en de inhoud van het voorstel, vinden we zeer paternalistisch en zelfs denigrerend voor niet-westerse minderheden. Wij hebben niets aan een lokale overheid die medelijden heeft met ons en met onze achterban. Wij hopen en wachten op beleid dat gebaseerd is erkenning van de eigenkracht, kennis en expertise van allochtonen zelf.

“Wij als Marokkaans Cultureel Centrum staan volledig achter de bovenstaande tekst. Juist in tijden van crisis is het belangrijk dat niet-westerse minderheden niet uitgesloten worden van de samenleving. Zij hebben inderdaad niets aan het vieren, maar willen juist een bijdrage leveren. De gemeente ziet blijkbaar niet in hoe belangrijk zij voor de Groningse gemeenschap kunnen zijn. En hoeveel kansen zij voor de maatschappij kunnen opleveren.”

Wij zouden het zeer op prijs stellen als onze reactie niet verder vertaald wordt, maar volledig als bijlage meegenomen wordt bij de brief voor de raad.

Hoogachtend,

Naam	Organisaties
Ahmed Sheikh	Stichting Somaliërs in Groningen
Abdi Hussein	Stichting Somaliërs in Groningen
Swinda Stamper	Platform Zelforganisaties Groningen
Habib Bah	Stichting Gandal Foli
Hamid El Hami	Marokkaans Cultureel Centrum
Mohammed Alfysal	De Irakese vereniging Al Nour